

Velvyslanectví ČR Canberra & Konzulát ČR Sydney

S O U H R N N Á T E R I T O R I Á L N Í I N F O R M A C E

N O V Ý Z É L A N D

aktualizace k 1.10.2014

Obsah

1.	Základní informace o teritoriu	5
1.1.	Oficiální název státu: Nový Zéland.....	5
1.2.	Rozloha: 270 534 km ²	5
1.3.	Počet obyvatel, hustota na km ² , podíl ekonomicky činného obyvatelstva	5
1.4.	Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení	5
1.5.	Národnostní složení: 78 % - přistěhovalci evropského původu	5
1.6.	Náboženské složení: 24,7 % - anglikánská církev	5
1.7.	Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky	5
1.8.	Administrativně správní členění, hlavní město a další velká města	5
1.9.	Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn.....	6
1.10.	Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba.....	6
1.11.	Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty	6
1.12.	Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU	7
1.13.	Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria.....	7
1.14.	Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince - vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi.....	8
1.15.	Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů).....	9
1.16.	Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism).....	10
1.17.	Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci).....	11
2.	Vnitropolitická charakteristika	12
2.1.	Stručná charakteristika politického systému	12
2.2.	Aktuální vnitropolitická situace.....	12
2.3.	Hlava státu (jméno, kompetence).....	13
2.4.	Složení vlády	14
3.	Zahraničněpolitická orientace	15
3.1.	Členství Nového Zélandu v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních	17
3.2.	Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách.....	19
3.3.	Charakteristika vztahů s ČR	20
3.4.	Přehled bilaterálních smluv s ČR (mimo smluv dle kap. 7.1.).....	21
3.5.	Krajané.....	22
4.	Ekonomická charakteristika země	23
4.1.	Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje	23
4.2.	Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let	24
4.3.	Průmysl - struktura, tempo růstu, nosné obory.....	25
4.4.	Stavebnictví	26
4.5.	Zemědělství - vývoj, struktura.....	27
4.6.	Služby.....	28
4.7.	Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika).....	29
4.8.	Poskytovaná rozvojová pomoc.....	31
5.	Finanční a daňový sektor	32

5.1. Státní rozpočet za posledních 5 let	32
5.2. Platební bilance	32
5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba.....	33
5.4. Bankovní soustava (hlavní banky a pojišťovny)	33
5.5. Daňový systém	34
6. Zahraniční obchod země	35
6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let.....	35
6.2. Teritoriální struktura.....	36
6.2.1. <i>Export</i>	37
6.2.2. <i>Import</i>	37
6.3. Komoditní struktura	38
6.3.1. <i>Export</i>	38
6.3.2. <i>Import</i>	39
6.4. Dovození podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu.....	39
6.5. Ochrana domácího trhu	41
6.6. Zóny volného obchodu	42
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR.....	44
7.1. Smluvní základna	44
7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny	44
7.3. Komoditní struktura českého vývozu a dovozu	45
7.4. Perspektivní položky českého exportu (podíl domácí výroby a dovozu).....	47
7.5. Nejdůležitější firmy a joint - ventures ve vzájemném obchodě a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce	47
7.6. Vyhodnocení poptávek na ZÚ po českém zboží, službách, výrobní kooperaci	48
7.7. Rozvojová pomoc poskytovaná teritoriu od ČR	48
7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb	48
7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR.....	48
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu	49
8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej	49
8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil	49
8.3. Podmínky zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku	50
8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití médií)	51
8.5. Způsoby řešení obchodních sporů	51
8.6. Režim zadávání veřejných zakázek.....	51
8.7. Problémy a rizika místního trhu	52
8.7.1 <i>Problematika ochrany duševního vlastnictví</i>	52
8.8. Obvyklé platební podmínky, platební morálka	53
8.9. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu	53
9. Investiční klima	55
9.1. Podmínky pro vstup zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory).....	55
9.2. Přímé zahraniční investice (odvětvová a teritoriální struktura)	56
9.3. České investice	56
9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové programy.....	56
9.5. Rizika investování v teritoriu	57
10. Očekávaný vývoj v teritoriu.....	58

10.1. Významné události a jejich dopady na ekonomickou sféru země	58
10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod. ...	58
10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR.....	59
Přílohy	60
1. Statistické přehledy	60
2. Kontakty pro obchod	60
3. Legislativa	61
4. Internetové zdroje informací	61

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu: **Nový Zéland**
New Zealand
Aotearoa

1.2. Rozloha: **270 534 km²**

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

Počet obyvatel: 4.242.048 (březen 2013)
Hustota obyvatel na km²: 16,2
Podíl ekonomicky činného obyvatelstva: 53 %

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Průměrný roční přírůstek: 1,14 % (přirozený přírůstek + migrace)

Demografické složení: 20,8 % - věk 0 - 14 let
66,6 % - věk 15 - 64 let
12,6 % - věk 65 let a více

1.5. Národnostní složení: **78 % - přistěhovalci evropského původu**
10 % - Maorové (původní obyvatelstvo)
8 % - přistěhovalci z Asie
4 % - přistěhovalci z Oceánie

1.6. Náboženské složení: **24,7 % - anglikánská církev**
18,3 % - presbyteriáni
15,6 % - římskí katolíci
4,8 % - metodisté

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Úředními jazyky Nového Zélandu jsou angličtina a maorština. Dále jsou (ne příliš běžně) používány jazyky přistěhovalců.

1.8. Administrativně správní členění, hlavní město a další velká města

Nový Zéland se skládá z 16 správních oblastí rozložených na obou hlavních ostrovech země:

Severní ostrov - Northland, Auckland, Waikato, Bay of Plenty, Gisborne, Hawkes Bay, Manawatu, Wanganui, Taranaki, Wellington.

Jižní ostrov - Nelson, Marlborough, West Coast, Canterbury, Otago, Southland.

Dílčími správními celky jsou distrikty a municipality (*local councils*).

Hlavní město: Wellington (400 000 obyv.). Další města: Auckland (1 300 000), Christchurch (380 000), Hamilton (195 000), Dunedin (125 000), Napier-Hastings (123 000).

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Peněžní jednotkou je novozélandský dolar (NZD). 1 NZD = 100 centů. V běžném platebním styku se nepoužívá jiné měny než NZD, všechny směnitelné cizí měny je však možno vyměnit na NZD v pobočkách místních bank. Kurz ČNB k 29.9.2014: 1 NZD = 16,844 Kč.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Státní svátky:

▪ Nový rok	1. a 2. leden
▪ Waitangi Day (státní svátek NZ)	6. února
▪ Good Friday (Velký pátek)	18. dubna (pohyblivé datum)
▪ Easter Monday (velikonoční pondělí)	21. dubna (pohyblivé datum)
▪ ANZAC Day (den obětí válek)	25. duben
▪ Queen's Birthday (narozeniny královny)	10. června
▪ Labor Day (den práce)	27. října (čtvrté pondělí v říjnu)
▪ Christmas Day (1. svátek vánoční)	25. prosinec
▪ Boxing Day (2. svátek vánoční)	26. prosinec

<http://www.tapeka.com/publicholidays.htm>

Ve Wellingtonu, Aucklandu a Christchurch se slaví místní svátky.

Základní pracovní doba je 8.30 (9.00) - 17.00 hod.

- Banky: 9.00 - 16.30 hod.
- Obchody: 9.00 - 17.30 hod., v pátek 9.00 - 21.00 hod., sobota/neděle 9.00 - 13.00 hod. (pozn. některé obchody jsou otevřeny 7 dní v týdnu, supermarkety ve velkých městech bývají otevřeny do 21 hod).
- Pošty: 8.00 - 17.00 hod.
- Restaurace: 11.00 - 22.00 hod.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Společenský a obchodní styk je určován britskými zvyklostmi, což určuje převážně evropský, resp. britský původ obyvatel. Předpokládá se velmi dobrá znalost anglického jazyka a všeobecných reálií oblasti. Český obchodní zástupce je přijímán na rovnocenné úrovni a bez predsudků. Obvyklé je oslovení křestním jménem. Při prvním osobním styku je cizinec mnohdy překvapen specifickou výslovností anglického jazyka.

I přes neformální způsob života a přátelský průběh obchodních jednání se vyžaduje v oficiálním styku společenské oblečení (tmavý oblek).

Hlavními rysy obchodního jednání jsou dochvilnost, konkrétnost, přímočarost a plnění dohodnutých závěrů, které je obvyklé písemně potvrdit. Obchodní schůzky je bezpodmínečně nutné sjednat telefonicky předem, a to nejlépe na dobu 9.00 - 11.30 hod a od 13.30 - 16.30 hod, v pátek pak nejpozději do 15.30 hod.

Novozélandští partneři jsou známi svou solidností. Nový Zéland je zemí s prakticky neexistující korupcí. Potrpí si též na rychlý telekomunikační styk, takže nepružnost, opožděné reakce či neplnění příslibu mohou vést až ke ztrátě důvěry a zakázky.

Návštěvník NZ bývá často konfrontován s maorskou kulturou a lze doporučit se s problematikou maorského obyvatelstva seznámit. Základní znalost problematiky bývá výhodou i při obchodním jednání.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Nový Zéland nepatří mezi zdravotně riziková teritoria. Pro vstup do země není předepsáno žádné očkování. Doporučuje se zvýšená ochrana pokožky a očí před intenzivním slunečním zářením. Zdravotnictví na Novém Zélandu je na velmi dobré mezinárodní úrovni, ceny lékařských služeb (zejména při hospitalizaci nebo ošetření zubů) jsou však vysoké. Za návštěvu praktického lékaře se platí cca NZD 60, za návštěvu odborného lékaře cca NZD 130, za RTG či ultrazvuk cca NZD 120, za antibiotika cca NZD 20/balení, za 1 den pobytu v nemocnici od NZD 500 výše. Je zcela nezbytné, aby turista před cestou na Nový Zéland uzavřel v ČR pojistnou smlouvu na cestu a dobu pobytu v zahraničí. Při úrazu je však český občan, jako každý cizinec, kryt novozélandským všeobecným úrazovým pojištěním na základě Accident Compensation Scheme poskytovaným Accident Compensation Corporation (ACC). Pojištění ACC umožňuje ze zákona i zahraničním návštěvníkům země úhradu lékařského ošetření při úrazu - bez ohledu, kde a jakým způsobem k úrazu došlo. Cizinec však není oprávněn k refundaci např. ušlého výdělku apod.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

K cestě na Nový Zéland je třeba cestovní pas ČR s platností o 3 měsíce delší, než je doba pobytu na Novém Zélandu. Čeští občané mohou pobývat na Novém Zélandu za účelem turistiky po dobu 90 dní **bez víza**. Chce-li český turista zůstat na Novém Zélandu déle než 3 měsíce, žádá o udělení Visitors Visa na velvyslanectví Nového Zélandu v Berlíně (více informací viz www.mfat.govt.nz). O prodloužení pobytu na Novém Zélandu lze žádat novozélandský Department of Immigration. Více informací viz www.immigration.govt.nz.

Bezvízový pobyt ani turistické vízum neopravňují k pracovní činnosti. Registrace turistů přijíždějících na území Nového Zélandu probíhá po přiletu. Úředník ministerstva přistěhovalectví registruje návštěvníky po vyplnění formuláře New Zealand Arrival Card, v němž každý návštěvník uvádí kromě osobních údajů rovněž místo pobytu na Novém Zélandu a předpokládanou dobu pobytu.

Dne 11. 10. 2004 byla v Praze podepsána Dohoda o programu pracovní dovolené mezi Českou republikou a Novým Zélandem (*Working Holiday Scheme*). Nový Zéland provádí předmětnou dohodu od 1. 3. 2005. Dohoda dává možnost ročně 1.200 českým občanům ve věku 18-35 let získat vízum, které opravňuje k práci a pobytu na Novém Zélandu na dobu až 12 měsíců za splnění podmínek smlouvy a imigračních podmínek Nového Zélandu. Čeští zájemci o pobyt na Novém Zélandu v rámci této dohody mohou požádat o příslušné vízum v pobočce novozélandské imigrační služby, která sídlí na velvyslanectví Nového Zélandu v Londýně. Podrobnější informace o zmíněné dohodě lze nalézt na internetové adrese www.immigration.govt.nz/migrant/stream/work/workingholiday/czechwhs.htm.

Dovoz domácích zvířat včetně psů a koček na území Nového Zélandu není pro turistické účely možný, neboť získání dovozního povolení od Ministry of Agriculture ve Wellingtonu předchází nutnost zvíře dopravit do Velké Británie a ponechat po dobu 6 měsíců v karanténě.

<http://www.biosecurity.govt.nz/imports/animals/standards/ediproic.all.htm>

V případě imigrace na Nový Zéland v kategorii business immigration je žádost posuzována individuálně. Při povolení dlouhodobého pobytu je posuzován přínos žadatele pro NZ ekonomiku a současně je třeba prokázat, že v dané profesi není možno zajistit adekvátní náhradu z místního trhu práce. Od března 2014 začíná platit nový druh viz tzv. Entrepreneur Work Visa, který nahradí Long term business visa, a má přilákat více podnikatelů na Nový Zéland. Podmínkou je investice 100 tis. NZD.

V silničním provozu se jezdí vlevo. Je třeba upozornit na poměrně vysokou nehodovost v automobilové dopravě a vysoký podíl cizinců na nehodách. Některé předpisy a zvyklosti silniční dopravy se liší od světového standardu. Za účelem řízení motorového vozidla na území Nového Zélandu platí při turistickém pobytu mezinárodní řidičský průkaz. Dálniční poplatky na Novém Zélandu nejsou vzhledem k neexistenci dálnic zavedeny.

Obchodní cestující by měl být vybaven mezinárodně uznávanou kreditní kartou. Je rozšířeno používání všech druhů bankovních karet. Bez kreditní karty nelze často provést telefonickou rezervaci ubytování v hotelu nebo zapůjčení vozu z půjčovny. Pro turisty bez kreditní karty se doporučuje cestovat na Nový Zéland s cestovními šeky, které jsou zajištěny proti ztrátě a krádeži.

Z hlediska klimatických podmínek je třeba počítat se spíše chladnějším počasím (teploty v rozmezí 12 - 20° C) i v letním období, v některých oblastech doprovázeným silnými větry. Roční období jsou opačná než na severní polokouli (léto je v období měsíců prosinec - únor, zima v období měsíců červen - srpen). Pro služební cesty se nedoporučuje období letní dovolené od 10. prosince do 31. ledna.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince - vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Nový Zéland je civilizovanou a bezpečnou zemí. Násilné trestné činy jsou výjimečné. **Je však**

třeba, aby turisté věnovali pozornost svým osobním dokladům a cenným předmětům a zásadně nenechávali tyto věci v autě či bez dozoru. Na severovýchodě severního ostrova žije převážná část domorodého obyvatelstva (Maorů) a v případě zájmu navštívit tuto oblast doporučujeme konzultovat cestu do této oblasti v příslušném regionálním informačním centru. V centrech větších měst (zejména v Aucklandu) je třeba dát pozor na kapesní krádeže. Před cestou na Nový Zéland doporučujeme pořídit si fotokopie všech důležitých dokladů a držet je stranou od originálů.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů)

Velvyslanectví České republiky v Canbeře (ZÚ Canberra)

Ing. Martin Pohl, velvyslanec
Embassy of the Czech Republic
8 Culgoa Circuit
O'Malley, ACT 2606
Australia

Tel: +61-2-6290 1386, fax: +61-2-6290 0006

E-mail: canberra@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/canberra

Působnost úřadu: diplomatická pro Australské společenství, Nový Zéland, Republiku Fidžijských ostrovů, Republiku Vanuatu, Šalamounovy ostrovy, Nezávislý stát Samoa, Království Tonga a Cookovy ostrovy

Konzulát České republiky v Sydney (K Sydney)

Mgr. Hani Stolina, konzul
Consulate of the Czech Republic
169 Military Road
Dover Heights NSW 2030
Australia

E-mail: sydney@embassy.mzv.cz

Obchodně ekonomický úsek K Sydney:

Ing. Šárka Ponroy Vamberová - vicekonzulka

E-mail: commerce_sydney@mzv.cz

www.mzv.cz/sydney

Působnost úřadu a konzulární obvod: pro Australské společenství, Nový Zéland, Republika Fidžijských ostrovů, Republiku Vanuatu, Šalamounovy ostrovy, Nezávislý stát Samoa, Království Tonga a Cookovy ostrovy

Honorární konzulát Auckland

Gregory Shanahan – honorární konzul pro Severní ostrov NZ
Adresa: Level 1, 110 Customs Street West, 1010 Auckland, New Zealand
Poštovní adresa: P.O.Box 106-740, 1010 Auckland, New Zealand
Tel: +64 9 306 5883
Fax: +64 9 300 3197
e-mail: auckland@honorary.mzv.cz

Honorární konzulát ČR v Aucklandu zpracovává v rámci své kompetence konzulární a obchodně-ekonomickou agendu pro Severní ostrov Nového Zélandu.

Honorární konzulát Queenstown

Vladka Kennett – honorární konzulka pro Jižní ostrov NZ
Adresa: Level 2, 11-17 Church Street, 9300 Queenstown
Telefon: +64 3 409 0960
e-mail: Queenstown@honorary.mzv.cz

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

Ing. Vojtěch Helikar
Vedoucí zastoupení v Sydney
Zastoupení Ministerstva průmyslu a obchodu ČR pro Austrálii a Nový Zéland
Czech Trade Sydney
19. patro, 323 Castlereagh Street
SYDNEY NSW 20000
Austrálie
PO Box K340 Haymarket NSW 1240
Telefon: +61 9089 7605
Mobil: + 61 474 135 224
Skype: ZKSydney
E-mail: vojtech.helikar@czechtrade.cz
www.mpo.cz www.czechtrade.cz

Ostatní z výše uvedených institucí nemají na území Nového Zélandu své zastoupení.

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci)

Telefonní spojení:

Národní směrové číslo (country code) Nového Zélandu je **64**.

Oblastní směrová čísla (area codes) pro vybraná města:

3 - Christchurch, Dunedin

4 - Wellington, Upper Hutt, Lower Hutt

6 - New Plymouth, Palmerston North

7 - Hamilton, Rotorua

9 - Auckland.

Důležitá telefonní čísla:

policie-tísňové volání- 111 (bez poplatku)

záchranná služba - 111 (bez poplatku)

hasiči - 111 (bez poplatku).

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Nový Zéland je parlamentní monarchií. V jednokomorovém parlamentu zasedá minimálně 120 poslanců volených na tříleté volební období. Po minulých volbách zasedalo i po současných volbách zasedne v parlamentu 121 poslanců.

V parlamentu jsou zastoupeny všechny nejdůležitější politické strany. Zasedají v něm poslanci Národní strany (*National Party*), Labouristické strany (*Labour Party*), Strany Zelených (*Green Party*), Nový Zéland především (*New Zealand First Party*), Maorské strany (*Maori Party*), ACT – Nový Zéland (*ACT – New Zealand*) a strany Sjedenčená budoucnost (*United Future*).

Nový Zéland měl tradičně většinový volební systém, který vedl k dlouhodobě dominantnímu postavení Labouristické strany a Národní strany. Střídání těchto stran u moci skončilo v r. 1996, kdy se v referendu většina voličů vyslovila pro smíšený proporcionální volební systém. Všechny další NZ vlády se už sestavovaly na koaličním základě.

2.2. Aktuální vnitropolitická situace

Ve všeobecných parlamentních volbách, které se na Novém Zélandě konaly v sobotu dne 20. 09. 2014, vyhrála již počtvrté v řadě za sebou a s převahou Národní strana (*National Party*) současného premiéra Johna Keye. Voleb se zúčastnilo 75 % oprávněných voličů, tj. 2,36 mil. občanů. Vítězná Národní strana získala 48,06 % hlasů oprávněných voličů a zajistila si tak na další tři roky 61 míst ve 121 členném jednokomorovém parlamentě. Proti výsledkům voleb z roku 2011 si polepšila o dvě místa.

Na volebním vítězství konzervativců má lví podíl jejich předseda a současný premiér John Key, který se těšil dlouhodobě a stabilní oblibě u voličů. Nikdy nebyl spojen se žádnými skandály, oceňována je jeho rozhodnost a vitalita, které prokázal např. při řešení následků devastujících přírodních katastrof, úspěšnou a důstojnou reprezentaci Nového Zélandu v zahraničí, jakož i např. zvládnutí logisticky náročného konání mistrovství světa v rugby.

Druhá skončila opoziční *Labour Party* se ziskem 24,69 % hlasů a 32 křesel v parlamentě. Proti výsledkům v roce 2011 však ztratila dvě křesla. Obdobně o jedno křeslo přišla Strana zelených, která získala 10,02 % hlasů voličů a jen 13 křesel. V parlamentu bude nadále působit i nacionalistické uskupení profilující se mj. na antiimigrační politice *New Zealand First*, která si překvapivě polepšila o tři křesla na 11 se ziskem 8,85 % proti 6,6 % hlasů v roce 2011. Dvě křesla bude mít v parlamentu strana domorodého obyvatelstva *Maori Party* a po jednom křesle strany *ACT New Zealand* a *United Future*.

I když na základě volebního výsledku by Národní strana mohla vládnout sama, J. Key ihned po zveřejnění předběžných výsledků zahájil jednání o zformování vlády s menšinovými stranami, se kterými vládl v dosavadní koalici. Stejně tak jako dosud, očekává se koaliční spolupráce s *Maori*

Party, ACT New Zealand a United Future a proslychá se, že Maori Party a ACT New Zealand dostanou od J. Keye i nekabinetní pozice.

Týden po volbách rezignoval vůdce opozičních Labouristů David Cunliffe. Obratem však vyhlásil, že se bude ucházet o znovuzvolení. Labouristé také budou analyzovat, co způsobilo jejich třetí volební porážku v řadě. John Key se nechal slyšet, že David Cunliffe „by už neměl házet svůj klobouk do ringu“.

Výsledky voleb jsou jednoznačným úspěchem středo-pravicové Národní strany a jejího lídra Johna Keye. Odborníci v té souvislosti poukazují na výborné hospodářské výsledky země pod vedením J. Keye a jeho vlády už po tři volební období. I přesto, že vláda musela v průběhu svého mandátu v zájmu ozdravení ekonomiky země provádět „bolestivé“ reformní programy, hospodářské výsledky potvrdily správnost vládní strategie a zajistily vládě „odměnu voličů“ v podobě opětovného vítězství.

Nový Zéland přestal být poklidnou, vesměs zemědělskou zemí na konci světa a jeho politický a hospodářský život se stále více podobá standardním problémům zemí, jako je např. ČR (ostatně ve většině ekonomických ukazatelů je Nový Zéland nejsrovnatelnější právě s ČR). Určitý rozdíl je v tom, že Novozélandťané, kteří mají od své země stále poměrně vysoká očekávání, v případě jejich nenaplnění mají možnost obrátit se na relativně nenasycený a prosperující australský trh. Za poslední čtyři roky emigrovalo z Nového Zélandu přes 100 tis. občanů – v roce 2012 pak do Austrálie přesídlil rekordní počet Novozélandťanů – 40 tisíc, zatímco počet všech Australanů trvale žijících na Novém Zélandu dosahuje celkem 65 tisíc.

2.3. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou Nového Zélandu je britská královna Alžběta II. zastoupená generálním guvernérem.

Stávající generální guvernér Nového Zélandu byl jmenován do funkce 07. 03. 2011 (na doporučení premiéra) královnou Alžbětou II. z titulu královny Nového Zélandu, a to jako její reprezentant a hlava státu. Funkce se ujal 31. 08. 2011 po přísaze před nejvyšším soudcem. Jeho funkční období je 5 let.

V pořadí 21. generálním guvernérem se stal Jerry Mateparae (*oficiální titul - His Excellency Lieutenant General The Right Honourable Sir Jerry Mateparae, GNZM, QSO, Governor-General and Commander-in-Chief in and over the Realm of New Zealand*).

Postavení a pravomoci generálního guvernéra Nového Zélandu jsou velmi podobné jako u generální guvernérky Austrálie. Plní především protokolární funkce, nezastupitelnou úlohu pak má ve vztahu k rozpouštění parlamentu, vyhlásování voleb a řešení politických krizí. Rozhodnutí v této konstituční oblasti však činí výhradně na doporučení či žádost úřadujícího premiéra (za určitých specificky daných okolností pak parlamentu).

2.4. Složení vlády

Volební komise Nového Zélandu konečné oficiální výsledky parlamentních voleb konaných dne 20. 09. 2014 zveřejní teprve 4. 10. 2014 a až následně poté staronový premiér – předseda vítězné *National Party* – oznámí složení nové vlády Nového Zélandu.

Složení vlády NZ je na stránce <http://www.beehive.govt.nz/ministers>

3. Zahraničněpolitická orientace

Země sehrává důležitou stabilizační roli v oblasti Pacifiku a výrazně přispívá i v boji proti mezinárodnímu terorismu.

Od konzervativní vlády byly víceméně očekávány politické kroky v duchu jejích zásad a rétoriky, které ale tradičně levicově založená novozélandská legislativa vlastně neumožňovala. Typickou ukázkou byla záležitost sankcí vůči Íránu a Sýrii. Ačkoliv je vláda na mezinárodní úrovni hlasitě prosazovala, sama pak zjistila, že by se k nim zákonně vůbec nemohla připojit a bude muset tedy nejdříve prosadit patřičnou změnu novozélandské legislativy. Konzervativní soustředění se na ekonomickou diplomacii např. přivedlo Nový Zéland do situace, kdy jednání o FTA s Ruskem znamenalo současně povinné jednání i s Běloruskem, za něž si vždy tolik lidskoprávní Nový Zéland vysloužil kritiku i od EU.

Vztahy Nového Zélandu a Austrálie

Novozélandští představitelé se vždy snaží aktivně ohrazovat vůči stereotypům a tvrzením, že jejich zahraniční politika je ve vleku zahraniční politiky australské. Nicméně, Austrálie je tradičně nejbližším partnerem Nového Zélandu a nepanuje snad bližší souznění v jednotlivých oblastech vzájemné spolupráce než v oblasti zahraniční politiky.

Premiéři obou zemí se setkávají kromě neoficiálních příležitostí i na pravidelných výročních setkáních, která jsou tradicí více jak 25 let a slouží k projednání aktuálních bilaterálních i mezinárodních témat a k průběžnému ujištění o významu vzájemných vztahů obou zemí. Kvůli ekonomické a finanční krizi byla nejzásadnější otázkou posledních setkání opět problematika jednotného ekonomického trhu. Obě země zahájily i konzultace ohledně možného společného imigračního prostoru.

Významné je spojenectví ve vojenské oblasti, jehož základy byly položeny již za I. světové války vytvořením společných jednotek ANZAC (*Australian and New Zealand Army Corps*). Současná spolupráce v bezpečnostní oblasti probíhá na základě Dohody o užších obranných stycích (*CDR - Closer Defence Relations*). Obě země úzce spolupracují při udržení stability a demokracie v celém pacifickém regionu.

Nový Zéland je jedinou zemí, jejíž občané nepodléhají australskému vízovému režimu. Představitelé obou zemí se pravidelně setkávají na pracovní i oficiální úrovni. V současnosti se zvažuje možnost zavedení vnitrostátního režimu v cestovním styku mezi oběma zeměmi (obě strany ale připouští při realizaci řadu problémů a nejdříve by k tomu mohlo dojít kolem roku 2015).

Jednou z nejdůležitějších smluv mezi Austrálií a Novým Zélandem v ekonomické a obchodní oblasti je tzv. „*The Closer Economic Relations Trade Agreement*“, která kromě toho, že odstraňuje bariéry obchodování mezi oběma zeměmi, je zároveň základem pro další dohody týkající se pohybu lidí, vzájemného uznávání norem, zdanění, zadávání veřejných zakázek a

letectví. Uzavření těchto dohod dokládá snahu obou zemí o zvýšení integrace jejich ekonomik a vytvoření jednotného hospodářského trhu, který umožní podnikatelským subjektům fungovat bez dvojí regulace.

Problematika případného zavedení společné měny v nejbližším období však řešena nebude.

Australská strana ocenila novozélandský závazek ročně přijímat 150 žadatelů o azyl z australských azylových záchytných středisek. Zároveň poděkovala Novému Zélandu za podporu a spolupráci v boji za potírání ilegální migrace a obchodu s lidmi.

Poznámka: jedná se o navýšení kvóty oproti dřívějšímu novozélandskému slibu poskytnout azyl 750 uprchlíkům v rámci programu UNHCR.

Dalším klíčovým partnerem Nového Zélandu v oblasti jsou USA. Mimořádně důležitou roli hraje v oblasti mezinárodních vztahů Nového Zélandu i oblast Asie, zejména pak vliv Číny v oblasti ekonomiky. Významným partnerem Nového Zélandu je oblast Pacifiku a to zejména v otázkách politických, obchodně-ekonomických, jakož i v otázkách obrany.

Vztahy Nový Zéland - EU

Vycházejí ze Společné deklarace o vztazích mezi EU a NZ přijaté v září 2007. Deklarace nahradila původní Společnou deklaraci z června 1999 a na ni navazující Akční plán z r. 2004 „Priority budoucí spolupráce“. Deklarace zdůrazňuje úzké vazby mezi EU a NZ a vyjadřuje odhodlání obou stran vzájemné vztahy dále posilovat. Vytyčuje řadu společných cílů jako je podpora demokracie, vlády práva (*rule of law*), respekt k lidským právům, podpora zefektivnění činnosti OSN, spolupráce v jihopacifickém regionu, podpora udržitelnému rozvoji a ochrana globálního životního prostředí.

Rámcová smlouva mezi EU – NZ

Framework Agreement - v současnosti oficiálně nazývaná jako *Partnership Agreement on Relations and Cooperation between New Zealand and the European Union (PARC)* má nahradit dřívější Společnou deklaraci o vztazích. Jedná se o ambiciózní dohodu, text je v souladu s obecným přístupem EU.

Celý text smlouvy je téměř dohodnut s výjimkou tzv. „institucionálního rámce“ (se kterým mají mimořádně velké problémy u obdobné sjednávané smlouvy s Austrálií její vyjednávači, a to takové, že jsou jednání v současnosti zablokována). Nový Zéland explicitně vyjádřil, že jeho flexibilita stran institucionálního rámce závisí a je přímo úměrná reálnosti možností na budoucí sjednání dohody o volném obchodu (FTA) s EU. Novozélandská strana proto usiluje, aby byl do textu připravované rámcové dohody zařazen odstavec obsahující závazek EU sjednat FTA s Novým Zélandem. Tento požadavek se neseťká s pochopením ze strany EU. Nicméně, na různých úrovních se nyní zpracovávají studie případných dopadů (pozitivních i negativních) uzavření FTA na vzájemnou obchodní výměnu.

Zatím poslední jednání o PARC se uskutečnilo na konci července 2014 v Bruselu. O jednání, které se soustředilo právě na institucionální rámec (Hlava IX), byla následně informována pracovní skupina COASI, během které některé delegace EU vyjádřily své připomínky. Členské státy EU poté mohly zaslat případné komentáře k textu dohody PARC do 8. 9. 2014 k dalšímu projednání v orgánech EU.

Fidži

Důležitou součástí asijsko-pacifických priorit novozélandské zahraniční politiky zůstává Fidži. Nový Zéland se aktivně podílel na přípravách prvních demokratických voleb dne 17. září 2014, vyslal své pozorovatele a jeho nejvyšší představitelé v čele s premiérem Keyem jako jedni z prvních uznali volební výsledky a gratulovali F. Bainimaramovi a jeho straně Fiji First k volebnímu vítězství.

Kandidatura Nového Zélandu do RB OSN

Nový Zéland je aktivní v OSN. Účastní se činnosti většiny organizací, výborů a komisí v systému OSN, podílí se na mnoha mírových operacích OSN (*peacekeeping*) ve světě a prosazuje zásadní reformu OSN včetně Rady bezpečnosti.

V době krátce před začátkem invaze do Iráku v r. 2003 se prokázalo, že v klíčových okamžicích Nový Zéland podporuje multilaterální principy OSN.

Vzhledem ke své geografické poloze je Nový Zéland vysoce aktivní v otázkách mořského práva (Konvence OSN o mořském právu) a Smlouvy o Antarktidě.

Jednou z nadále proklamovaných priorit novozélandské zahraniční politiky je **získání křesla nestálého člena Rady bezpečnosti OSN** v roce 2015-16. I přes velmi silné protivníky v kampani (Španělsko a Turecko) se současné šance Nového Zélandu na získání křesla jeví jako velmi nadějně. Podporu Novému Zélandu již přislíbila i Česká republika.

3.1. Členství Nového Zélandu v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Země je v poměru ke své velikosti a možnostem na mezinárodním poli velmi aktivní. Zvýšený důraz na mnohostrannost v novozélandské zahraniční politice vychází z přesvědčení, že mezinárodní organizace jako OSN a WTO poskytují malým zemím větší příležitost hájit své národní zájmy.

Nový Zéland aktivně přistupuje k jednáním o liberalizaci světového obchodu v rámci WTO. Při jednáních se zasazuje o odbourání veškerých zemědělských vývozních subvencí a snaží se dosáhnout maximální otevřenosti v přístupu svých produktů, především zemědělských, na světové trhy. Nový Zéland vyjádřil velké zklamání nad ztroskotáním dosavadních jednání.

V oblasti multilaterální diplomacie je Nový Zéland členem OSN, Britského společenství národů, obranných paktů, obchodních dohod, organizací pro kontrolu zbrojení a regionálních uskupení.

Nový Zéland, Austrálie a USA uzavřely v roce 1951 bezpečnostní pakt ANZUS. Nový Zéland však v r. 1985 zakázal americkým bojovým plavidlům a letadlům s jadernými zbraněmi na palubě či jaderným pohonem vstup do svých výsoštných vod a na své území a tím fakticky činnost paktu paralyzoval. Vztahy s USA jsou však pro NZ klíčové z bezpečnostního i obchodního hlediska.

Nový Zéland je členem Regionálního fóra ASEAN (ARF), regionálního uskupení pro otázky obrany a bezpečnosti v asijsko-tichomořské oblasti. Nový Zéland využívá platformy ARF k aktivním stykům s členskými zeměmi ASEAN, které mají pro regionální bezpečnost klíčový význam. Dlouhodobým strategickým zájmem Nového Zélandu je rozšiřování a upevňování mnohostranných vztahů s ASEAN, především v bezpečnostní a obchodní oblasti. V tomto ohledu se stal mezníkem summit ASEAN, Austrálie a NZ ve Vientiane v r. 2004, na němž bylo dohodnuto zahájení rozhovorů o uzavření dohody o zóně volného obchodu.

Nový Zéland v r. 2005 podepsal *Smlouvu zemí ASEAN o přátelství a spolupráci*, která mu umožňuje účast na Východoasijském summitu jako důležitém fóru pro jednání o politickém i ekonomickém vývoji v regionu. Od r. 2005 probíhala jednání o vytvoření zóny volného obchodu mezi zeměmi ASEAN, Austrálií a Novým Zélandem. V únoru roku 2009 byla podepsána AANZFTA (ASEAN–Australia–New Zealand Free Trade Agreement) dohoda o volném obchodu mezi Austrálií, Novým Zélandem a státy sdružení ASEAN. Dohoda vstoupila v platnost dne 1. 1. 2010 pro 8 z celkově 12 zemí, které k dohodě přistoupily. Kromě Austrálie a Nového Zélandu tak již od 01. 01. 2010 platí pro: Brunei, Barmu, Malajsii, Filipíny, Singapur a Vietnam.

Nový Zéland se účastní práce Cairnské skupiny, sdružení 18 zemí Asie, Ameriky, Afriky a Tichomoří s vysokým podílem zemědělského exportu. Cairnská skupina je aktivní v jednáních o obchodu se zemědělskými produkty s rozvojovými zeměmi sdruženými v G20. Skupina poměrně ostře kritizovala postup EU na jednáních katarského kola, zejména údajně nedostatečné nabídky liberalizace obchodu zemědělskými produkty.

Rovněž v APEC (*Asia-Pacific Economic Cooperation*) a OECD je úsilí Nového Zélandu zaměřeno na dosažení maximální liberalizace světového obchodu. Význam APEC pro novozélandskou ekonomiku dokumentuje skutečnost, že obchod s členskými zeměmi dosahuje téměř tří čtvrtin obchodní výměny NZ. Přestože APEC je především ekonomickým fórem, poskytuje Novému Zélandu prostor i pro konzultace o politických a bezpečnostních otázkách na vysoké úrovni.

Nový Zéland je členem všech organizací v rámci Britského společenství národů, Mezinárodního měnového fondu, Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD), Světové banky a Jihopacifické regionální dohody o obchodní a ekonomické spolupráci (SPARTECA).

Nový Zéland je považován v oblasti jižního Tichomoří za regionální mocnost. Věnuje i značnou pozornost Fóru Pacifických ostrovů (*Pacific Islands Forum – PIF*), které bylo založeno v roce 1971 pod názvem Fórum jižního Pacifiku (*South Pacific Forum*). K zakládajícím státům patřily

Austrálie, Cookovy ostrovy, Fidži, Nauru, Nový Zéland, Tonga a tehdejší Západní Samoa. V roce 2000 se organizace přejmenovala na PIF a má už 16 členů, další 4 země mají pozorovatelský statut a jako pozorovatel figuruje i Asijská rozvojová banka. Orientace země na pacifickou oblast se projevuje jak velkým podílem rozvojové pomoci věnované tomuto regionu, tak účastí na policejně-vojenských zásazích v případě bezpečnostních krizí (nepokoje na Šalamounových ostrovech 4/2006, ve Východním Timoru 5/2006). Novozélandské angažmá v oblasti Tichomoří bylo viditelné i v důrazné kritice vojenské vlády na Fidži.

Nový Zéland je též členem regionálního sdružení *Forum of East Asia - Latin American Cooperation* založeného v r. 1999 a regionální skupiny *South-West Pacific Dialogue* založené v r. 2002 s cílem podpory porozumění a spolupráce v regionu.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

NZ je členem hlavních mezinárodních kontrolních režimů proti šíření zbraní hromadného ničení i konvenčních zbraní, a to Skupiny jaderných dodavatelů - NSG, Wassenaarského ujednání, Australské skupiny, Kontrolního režimu raketové technologie, dále aktivně působí v rámci účasti na NPT, Úmluvě o chemických zbraních a Úmluvě o biologických zbraních.

Závazky NZ v rámci Smlouvy o nešíření (*Non-Proliferation Treaty, NPT*) jsou zakotveny v národní legislativě (Zákon o nejaderné zóně, odzbrojení a kontrole zbrojení z r. 1987). NZ zdůrazňuje význam univerzality NPT a apeluje v tomto kontextu zejména na Indii, Izrael, Pákistán a Írán.

NZ má uzavřenu dohodu a dodatkový protokol s IAEA (*Safeguards Agreement + Additional Protocol*). Podle hodnocení IAEA NZ zcela splňuje příslušné závazky a je v zásadě bezrizikovou zemí (nemá jaderné reaktory, neprodukuje uran ani jiný z pohledu dohody relevantní materiál).

NZ jako člen Skupiny jaderných dodavatelů, jejímž členem je od r. 1994, aplikuje zásady kontroly vývozu materiálu dvojího použití. NZ aplikuje principiální rozhodnutí nezabývat se výzkumem, výrobou a využíváním jaderné energie pro mírové účely. V IAEA NZ poukazuje na problém udržitelnosti jaderné energie z dlouhodobého hlediska a přetrvávající rizika ohrožení životního prostředí a proliferace, v neposlední řadě hraje v této souvislosti roli NZ přístup k řešení problematiky klimatických změn.

NZ ratifikoval CTBT */Comprehensive Test Ban Treaty/* v březnu 1999. Zákaz jaderných zkoušek je rovněž inkorporován do Jihopacifické smlouvy o zóně bez jaderných zbraní z r. 1985 a NZ zákona o bezjaderné zóně, odzbrojení a kontrole zbrojení. NZ podporuje mezinárodní monitorovací systém CTBT, založil 6 monitorovacích stanic na svém území a spolupracuje s Fidži, Cookovými ostrovy a Kiribati na instalaci dalších monitorovacích stanic v tichomořské oblasti s monitorovacími stanicemi na NZ a regionu jižního Tichomoří.

NZ podporuje vytváření regionálních bezjaderných zón jako účinného kroku k celkovému odstranění jaderných zbraní. NZ v posledních letech v zájmu rozšíření bezjaderných zón na jižní polokouli rozvíjí spolupráci zejména s Brazílií.

V únoru 2008 byl NZ hostitelem mezinárodní konference o omezení kazetové munice (*Wellington Conference on Cluster Munitions*), které se zúčastnilo 106 zemí včetně ČR, a řada mezinárodních a nevládních organizací. NZ patří do skupiny nejaktivnějších zemí, které organizují celý proces – tzv. *Core Group* (kromě NZ Rakousko, Peru, Irsko a Mexiko).

3.3. Charakteristika vztahů s ČR

Vztahy ČR a NZ jsou přátelské, nezátížené žádnými závažnými neshodami. Obě země mají velmi blízká až totožná stanoviska ke klíčovým mezinárodním otázkám.

Styčným bodem vzájemných vztahů je účast na mírových a protiteroristických operacích. V dubnu 2008 navštívila ČR tehdejší předsedkyně dolní komory parlamentu Margaret Wilsonová.

Předseda Senátu P ČR Přemysl Sobotka vedl senátní delegaci doprovázenou podnikatelskou misí, která ve dnech 7. - 8. února 2010 v rámci pracovní návštěvy navštívila Nový Zéland.

Z české strany dochází k plnému využívání kvóty v rámci tzv. Dohody o programu pracovní dovolené mezi ČR a NZ (*Working Holiday Scheme*) z 11. 10. 2004. Dohoda umožňuje mladým lidem z obou států uskutečnit poznávací pobyt v délce až jeden rok na území druhé smluvní strany (včetně možnosti absolvování krátkodobého studijního programu) a rovněž vykonávat pracovní činnost a získat tak finanční prostředky ke krytí části nákladů spojených s pobytem. Čeští zájemci o pobyt na NZ v rámci této dohody mohou požádat o příslušné vízum v pobočce NZ imigrační služby, která sídlí na velvyslanectví NZ v Londýně.

Po revizi této dohody narostla kvóta na 1.200 míst. Protokol k Dohodě o programu pracovní dovolené mezi vládou České republiky a vládou Nového Zélandu, obsahující nové podmínky pro získání víz k pracovní dovolené, který byl podepsán v Praze dne 25. listopadu 2010, vstoupil v platnost dne 1. prosince 2011.

Protokol rozšiřuje maximální věk žadatele pro podání víza ze 30 let na 35 let. Dále odstraňuje omezení maximální doby, po kterou je možné pracovat u jednoho zaměstnavatele (v Dohodě jsou uvedeny tři měsíce), a tak umožňuje výkon pracovní činnosti u jednoho zaměstnavatele po dobu celého ročního pobytu (platí ovšem nadále zákaz trvalého zaměstnání). Dále dochází k prodloužení doby možného studia ze tří na šest měsíců a ke zrušení omezení, podle něž se účastník programu může zapsat do maximálně jednoho vzdělávacího nebo studijního kurzu. Podle Protokolu je možné se zapsat i do více kurzů. Protokol odstraňuje podmínku trvalého pobytu na území státu, jehož je žadatel občanem, postačuje podmínka občanství České republiky, resp. Nového Zélandu. Žádosti českých občanů se podávají přes internet. Aktuální kvóta, tj. maximální počet víz, které je možné udělit podle tohoto programu na obou stranách, je nadále celkem 1.200 ročně.

V březnu 2013 byl na Novém Zélandu otevřen a zahájil činnost v pořadí druhý honorární konzulát ČR ve městě Queenstown na Jižním ostrově. Na Severním ostrově se český honorární konzulát nachází v největším městě Aucklandu.

V květnu 2013 Nový Zéland podpořil ČR ve věci získání priznání konzultativního statutu v rámci

Smlouvy o Antarktidě.

Ve dnech 24. - 25. 04. 2013 v rámci své pracovní cesty **navštívil ČR ministr zahraničních věcí Nového Zélandu McCully**. Jednal se svým českým protějškem na MZV, setkal se rovněž s ředitelem zahraničního odboru KPR.

Na úrovni zastupitelského úřadu v Canbeře a ústředí MZV ČR pokračují aktivity s cílem dosažení **uznávání českých řidičských průkazů na Novém Zélandu**. Novozélandská strana požaduje reciprocitu a nyní řeší situaci, že v případě ČR bude reciprocitu možné dosáhnout pouze prostřednictvím sjednání příslušné mezinárodní smlouvy (prezidentského typu). Jedná se o dlouhodobou záležitost, jejíž úspěšné ukončení bude ještě další čas potřebovat.

3.4. Přehled bilaterálních smluv s ČR (mimo smluv dle kap. 7.1.)

Mezi Novým Zélandem a ČR jsou v platnosti tyto smlouvy:

1. Smlouva mezi Republikou československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Irska o právní pomoci ve věcech občanských a obchodních
Londýn, 11. 11. 1924
č. 46/1936 Sb.

2. Smlouva mezi Republikou československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Irska o vzájemném vydávání zločinců změněná Protokolem ze 4. června 1926
Londýn, 11. 11. 1924
č. 211/1926 Sb., 22/1928 Sb., 73/1928 Sb., 56/1929 Sb., 166/1932 Sb., 212/1934 Sb., 25/1935 Sb.

3. Dodatková úmluva o civilním řízení soudním mezi Republikou československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska
Praha, 15. 2. 1935
č. 47/1936 Sb.

4. Dohoda mezi vládou Československé republiky a vládou Nového Zélandu o vzájemném uvolnění sekvestrovaných peněžních pohledávek (výměna nót 7. 11. 1946, 30. 7. a 8. 8. 1947)
Wellington, 8. 8. 1947
č. 71/1948 Sb.

5. Reciproční prohlášení o částečném osvobození příjmů od zdanění sjednané výměnou nót (Československá socialistická republika - Nový Zéland)
Wellington, 20. 5. 1969

6. Dohoda o programu pracovní dovolené
Praha, 11. 11. 2004

3.5. Krajané

První čeští osídlenci přišli na NZ přes Austrálii a Tahiti kolem r. 1860. Hlavní příliv české emigrace na NZ následoval po Pražském jaru koncem 60. let minulého století. V současné době žije na NZ trvale cca 1.000 českých krajanů a dále dočasně více než tisíc českých občanů – studentů a sezónních pracovníků, kteří využívají programu pracovní dovolené. Česká krajanská komunita na Novém Zélandu roste a zejména dochází k jejímu výraznému omlazování. Zvyšuje se i počet českých turistů.

V ČR žije jen malá komunita NZ občanů. Několik NZ vojáků, kteří padli ve 2. světové válce, je pohřbeno ve válečných hrobech v ČR. Pro ČR je akreditován ZÚ NZ v Berlíně a v ČR působí Honorární konzul NZ.

Češi na NZ jsou sdruženi v pěti krajanských klubech, a to Českém a slovenském klubu na NZ se sídlem ve Wellingtonu, České a slovenské společnosti v Aucklandu, Českém a slovenském klubu v Christchurch, Českém a slovenském klubu v Nelsonu a v Českém a slovenském klubu v Tauranze. Menší česká komunita žije i v Dunedinu. Český a slovenský klub ve Wellingtonu vydává časopis “Střípky”. V prosinci 2012 vznikla také první Česko-novozélandská obchodní asociace se sídlem v Aucklandu.

Mezi nejznámější Čechy na NZ patří Frederick (Bedřich) Turnovský (1916 - 1994), nositel Řádu NZ a Řádu Britského impéria, úspěšný wellingtonský šperkař a mecenáš umění. Dále malíř Gottfried /Bohumír/ Lindauer (1839-1926), který se proslavil maorskými portréty a jehož díla jsou k vidění v předních galeriích NZ.

Poblíž hlavního města Wellingtonu ve Waikanae dne 19. 5. 2013 zemřel ve věku 88 let světově proslulý keramik a respektovaný člen české krajanské komunity pan Mirek Smíšek, nositel Řádu britské legie a řady novozélandských vyznamenání, laureát ceny Gratias agit (2011). Jeho doménou byla keramika a porcelán se solnou glazurou. Do povědomí široké laické veřejnosti se dostal návrhy a výrobou keramických předmětů pro film “Pán prstenů“, který byl na Novém Zélandu natáčen.

V Čechách se narodila rovněž Nora Sipos (Eleonora Vera Lazarek), která za 2. světové války pomáhala zachraňovat židovské rodiny v Maďarsku a po příjezdu na NZ v r. 1950 pracovala pro NZ Červený kříž. Za svoji obětavou činnost byla odměněna vyznamenáním NZ ČK.

V roce 2013 proběhly oslavy 150. výročí založení obce Puhoi přistěhovalci z Čech, která leží 50 km severně od Aucklandu. Je jednou ze dvou etnických vesnic Nového Zélandu. Do dnešních dnů si uchovala ráz a zvyky prvních osadníků.

4. Ekonomická charakteristika země

Nový Zéland je agrárně průmyslovou zemí. Na každého obyvatele připadá podle odhadů asi 20 hospodářských zvířat. Ovce jsou zdrojem proslulého jehněčího a vlny, které se vyvážejí do celého světa. Chovají se zde rovněž velká stáda skotu, která jsou zdrojem hlavních vývozních položek státu – mléka, sýrů a másla a hovězího masa. Nedílnou součástí živočišné výroby na Novém Zélandu jsou i početné farmové chovy jelení zvěře. K pěstovaným plodinám patří pšenice, kukuřice, ječmen, hrách a jablka. V zemi je též množství vinic, na kterých je produkováno vysoce kvalitní víno. Původní stále zelené lesy Nového Zélandu jsou většinou chráněné, pily a papírenský průmysl jsou zásobovány rozsáhlými kulturami jehličnanů a eukalyptů. Mořské ryby (tuňák, losos) a plody moře (ústřice, langusty, kraby) z Nového Zélandu patří k nejvyhledávanějším specialitám na světovém trhu.

Novozélandský průmysl je založen hlavně na zpracování zdejších mléčných produktů, plodin, masa a ryb. K ostatním průmyslovým odvětvím se řadí výroba látek, hliníku a umělých hmot. Hlavními obchodními partnery Nového Zélandu jsou Austrálie, Japonsko, Čína, USA a členské státy Evropské Unie, zejména Velká Británie a Německo.

Země se snaží využívat své přírodní bohatství, například zdejší prudké řeky jsou zdrojem vodní energie. Disponuje též zásobami zemního plynu, ropy, uhlí, zlata, stříbra a železné rudy. Velmi významným zdrojem příjmu je turistika, neboť příroda Nového Zélandu přitahuje turisty z celého světa. Nový Zéland se do povědomí velké části světové populace zapsal díky filmům o Hobitech.

Novozélandská ekonomika je jednou z nejotevřenějších na světě, za což vděčí makroekonomické politice minulých vlád, liberalizaci a restrukturalizaci. Ekonomika se ovšem vyznačuje relativně nízkou produktivitou, což lze považovat za jednu z hlavních výzev do budoucna. V době finanční a ekonomické krize nepřijala novozélandská vláda žádná protekcionistická opatření.

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

V roce 2013 rostlo hospodářství země o 2,7% oproti roku 2012, hlavním motorem růstu byly služby, stavebnictví a cestovní ruch. O 6,4 % se propadlo zemědělství kvůli velkému suchu, které zapříčinilo nižší produkci mléka. Na konci roku 2013 byla míra nezaměstnanosti 6,2 % a míra inflace 1,3 %. Stavebnictví má být ještě dalších 5-10 let tahounem růstu (jde zejména o obnovu zemětřesením postižené ekonomické centrum Jižního ostrova Christchurch). V roce 2013 spotřeba domácností vzrostla o 2,9% a investice do bytových domů vzrostly o 2 miliardy NZD. Zemětřesení z února 2011 způsobilo novozélandské ekonomice výpadek v hodnotě téměř 15 miliard NZD (přibližně 200 mld. Kč, 8,8 % HDP). Škody jsou odhadovány na 30 mld. NZD.

V prvním čtvrtletí roku 2014 rostla novozélandská ekonomika o 1%. Meziročně pak o 3,1%. Největší podíl na růstu ekonomiky na začátku roku 2014 má stavebnictví (12,5%) a těžba (6,3%). Na výdajové stránce se dařilo exportu – nárůst o 3% a investicím do nových rezidenčních a nerezidenčních nemovitostí (růst o 2%). Vláda v květnu 2014 představila návrh na vyrovnaný státní rozpočet 2014-15. Druhé čtvrtletí vykázalo růst HDP 0,7%, meziročně pak 3,5%. Služby rostly o 4,2%, naopak o 2,8% poklesl sektor zemědělství. Export se snížil o necelá 3% a import

stejným tempem rostl.

Naplnilo se očekávání bank, že centrální banka v roce 2014 přistoupí ke zvýšení úrokové sazby. V červenci 2014 centrální banka Nového Zélandu zvýšila **úrokovou míru** o 25 procentních bodů na 3,5%. Krok je logickým důsledkem dobrých hospodářských výsledků a stabilní míry inflace, která se má blížít až ke 2%. Co trápí centrální bankéře zejména, je nadhodnocená domácí měna, která je dlouhodobě neudržitelná. Vývozní ceny mléčných výrobků a dřeva se od začátku roku 2014 snížily, což se negativně odrazí v příjmech exportérů. Centrální banka očekává propad kursu měny.

Míra nezaměstnanosti ve 2. čtvrtletí 2014 vykazovala hodnotu 5,6%, což představuje pětileté minimum. Na konci roku 2013 se pohybovala na 6,2%. Nové pracovní příležitosti jsou ve stavebnictví, státní správě a vzdělávání. Ubylo naopak pracovních míst v zemědělství, lesnictví, maloobchodě a hoteliérství.

Inflace měřena indexem spotřebitelských cen ve druhém čtvrtletí 2014 zaznamenala meziroční nárůst o 1,5% - zvýšené ceny pocítili hlavně nájemníci a ti, kteří se rozhodli investovat do bydlení. Dále pak rostly ceny cigaret a tabákových výrobků kvůli zvýšené spotřební dani a ceny pohonných hmot.

Novozélandský dolar (NZD) v prvním pololetí 2014 posiloval. Česká koruna k novozélandskému dolaru oslabila během prvního půl roku 2014 o 72 haléřů, v září mírně posílila.

OECD v květnovém výhledu předpokládá silný růst HDP v roce 2014 3,5%, v roce 2015 3,3%. Inflace v roce 2014 by měla být na úrovni 1,7% v roce 2014 a 2,3% o rok později.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let

Pro novozélandskou ekonomiku je rozhodující oblast služeb, která zajišťuje 70% tvorby HDP. Průmyslová výroba se podílí na tvorbě novozélandského HDP z 20%, zemědělství 5,1% a stavebnictví 4%. Oproti roku 2011 se snížil podíl zemědělství a stavebnictví, podíl služeb naopak rostl.

V roce 2013 se HDP meziročně zvýšilo o 2,74%, hlavním motorem růstu byly služby, stavebnictví a cestovní ruch. O 6,4 % se propadlo zemědělství kvůli velkému suchu, které zapříčinilo nižší produkci mléka. Na konci roku 2013 byla míra nezaměstnanosti 6,2% a míra inflace 1,3%.

V červnu roku 2014 nezaměstnanost klesla na 5,6%. Inflace se v červnu 2014 pohybovala na úrovni 1,7% a HDP vzrostlo o 1%. Export se zvýšil o 3,1%.

Tab. č. 1. Základní ekonomické ukazatele Nového Zélandu

Položka / rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014 odhad
HDP (v mld. NZD)	133,034	134,650	136,590	142,774	149,368	153,201
přírůstek HDP (v %)	-1,6	1,5	1,4	2,7	2,74	2,57
HDP (v NZD/1 obyv.)	30 808	30 811	30 991	32 341	33 381	33966
míra inflace (v %)	2,1	2,3	1,9	0,9	1,39	2,23
míra nezam. (v %)	6,2	6,5	6,3	6,9	6,2	5,6
kurs NZD k USD	0,63	0,72	0,78	0,82	0,82	0,85
kurs NZD k EUR	0,45	0,54	0,584	0,62	0,59	0,63
oficiální úroková míra (v %)	2,7	2,75	2,5	2,5	2,5	3,5

www.stats.govt.nz

www.economywatch.com/economic-statistics/country/New-Zealand

www.rbnz.govt.nz

4.3. Průmysl - struktura, tempo růstu, nosné obory

Průmyslová výroba se na celkové hodnotě novozélandského HDP podílí 20%. **K nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím patří již tradičně potravinářství** (zejména zpracování masa a mléka), ale i dalších surovin, strojírenství, chemický a petrochemický průmysl, kovozpracující průmysl a dřevozpracující průmysl a výroba papíru. Roste těžba uhlí a zemního plynu a ropy, z níž přes 90 % jde přímo na export. Celkové příjmy z průmyslu v roce 2013 představovaly 91,487mld. NZD, 45,6% všech průmyslových příjmů pocházelo z potravinářství (viz Tab. č. 2).

Tab. č. 2: Provozní příjmy (v mld. NZD) a podíl hlavních průmyslových odvětví na celkové průmyslové výrobě (v %)

Odvětví	Provozní příjmy v roce 2013 (mld. NZD)	Podíl na celkové výrobě v %
Potravinářství – masné a mléčné výrobky	27,5	30,1
Potravinářství – ostatní, nápoje, tabákové výrobky	14,1	15,5
Strojírenské výrobky a zařízení	9,3	10,2
Kovozpracující průmysl	8,9	9,8
Chemický a gumárenský průmysl	8,3	9,2
Ropný a uhelný průmysl	7,7	8,4
Dřevařský a papírenský průmysl	7,2	8
Nekovové minerální produkty	2,7	3
Textilní a oděvní průmysl	2,2	2,4
Nábytkářská a ostatní průmyslová výroba	1,5	1,7
Tiskařský a nakladatelský průmysl	1,4	1,6
Celkem	91,487	

www.stats.govt.nz/infoshare

S vysokými nákladovými problémy se potýká textilní a obuvnický průmysl, nutí mnohé firmy k přenesení výroby mimo Nový Zéland (nejčastěji na Fidži nebo do Indonésie). Jenom za posledních pět let došlo ke zrušení asi 5 000 pracovních míst v těchto odvětvích, přičemž v současné době v nich pracuje asi 15 000 lidí. Zdrojem levných dovozů je Čína.

Hlavními přírodními surovinami Nového Zélandu jsou vodní zdroje pro hydroelektrárny, geotermální zdroje energie, biomasa, uhlí, železná ruda, písek a vápenec. V pobřežních vodách Nového Zélandu se těží ropa a zemní plyn, petrochemický průmysl je jedním z nejrychleji se rozvíjejících odvětví. Stoupá též význam těžby bauxitu v oblasti Northland na severu země. Výraznější komerční využití titano-magnetických písků, stříbra, měděných rud, silikonových písků, azbestu a dalších minerálů je předmětem dlouhodobého geologického průzkumu.

Nejvýznamnějšími průmyslovými středisky Nového Zélandu jsou Auckland (90 000 lidí zaměstnaných v průmyslu), Christchurch (40 000), Wellington (20 000) a Hamilton (19 000).

4.4. Stavebnictví

Novozélandské stavebnictví zaměstnávalo v červnu 2014 přibližně 133 500 lidí, což bylo o 31% více než v prosinci 2013. Je založeno na využití lehkých dřevěných rámu pro rezidenční výstavbu, železobetonových konstrukcí pro výškové budovy a lehkých ocelových konstrukcí pro průmyslové objekty. Vzhledem k tomu, že Nový Zéland leží v tektonicky aktivní oblasti, byla vyvinuta vyspělá technologie výstavby budov odolných vůči zemětřesení. Z dalších speciálních stavebních oblastí stojí za zmínku design a výstavba hydroelektráren a geotermálních elektráren.

Po útlumu v době finanční krize prožívá aktuálně novozélandské stavebnictví velký rozvoj, kdy rezidenční výstavba roste meziročně i o desítky procent (28,4 % v roce 2013). Tento růst byl navíc umocněn ničivým zemětřesením v Christchurch v únoru 2011, respektive následnou znovuvýstavbou. Pro představu, v regionu Christchurch v posledním roce rezidenční výstavba rostla téměř o 65 %. Obecným trendem pak je přesun investic do rezidenční výstavby z výstavby nerezidenční.

Předpisy týkající se resortu stavebnictví jsou soustředěny v New Zealand Building Code, na jehož dodržování dohlíží specializovaná státní agentura nazvaná Building Industry Authority. Ta má také na starosti vydávání stavebních povolení.

4.5. Zemědělství - vývoj, struktura

Největším bohatstvím země je úrodná zemědělská půda a celoročně mírné podnebí vhodné pro pastevectví. Je významným světovým producentem a vývozcem vlny, jehněčího a hovězího masa, mléka a mléčných výrobků. Zemědělství si zachovává významný podíl na HDP (5,1 %), na zaměstnanosti obyvatel (110 000) a zejména na vývozu (přes 50% celkové hodnoty).

Nejvýznamnějším zdrojem deviz je živočišná výroba, sadařství a rybolov, zatímco rostlinná výroba pokrývá převážně potřeby vnitřní poptávky. Téměř 15 mil. ha půdy je využíváno pro pastevectví a 3,5 mil. ha je využito pro pěstování krmiva. 200 000 ha je využíváno pro rostlinnou produkci (ječmen 66 tis. ha, pšenice 55 tis. ha, dále oves, kukuřice, brambory, luštěniny). Co se týká podílu na celkové rozloze zemědělské půdy, na 50 % plochy se chovají ovce, na 15 % masný skot, na 12 % mléčný skot a na 3 % jeleni. Rostlinná výroba zabírá 14 % rozlohy. Celkově je na Novém Zélandu více než 60 000 farem na ploše více než 14 mil. ha.

Produkcí mléka se zabývá cca 15 tis. farmářů, celkový počet mléčného skotu v roce 2013 byl téměř 6,5 mil. kusů (dalších 3,7 milionu kusů je určeno na porážku. V roce 2012-13 bylo vyprodukováno více 18,8 mld. litrů mléka, z čehož 90 % šlo na export ve formě mléčných výrobků. Mléko a mléčné výrobky tvoří 45,1 % celkové zemědělské produkce a jsou také největším vývozním artiklem Nového Zélandu (28,3 % veškerého vývozu). Zejména do Číny, Velké Británie a ostatních zemí EU, USA, Japonska, Tchajwanu a Malajsie. Produkce hovězího masa činí téměř 576 tis. tun, přičemž více než polovina z celkové produkce je určena na export do USA. Dalšími významnými odběrateli jsou Japonsko, Tchajwan a Kanada.

V roce 2013 export mléčných produktů dosáhl hodnoty 13,6 mld. NZD a export masa a masných výrobků měl hodnotu 5,3 mld. NZD. V červnu 2014 poklesl vývoz mléčných produktů o 8,1 % a množství o 1,4%. Hodnota poklesla také u vývozu masa o 7,1% a ovoce o 11%.

Z důvodu zhoršených klimatických podmínek a nižší poptávky po vlně na světovém trhu klesají dlouhodobě stavy ovcí stejně jako v Austrálii a pokračuje přechod farmářů k výnosnější produkci mléka a k chovu jelenů. Počet ovcí v roce 2013 klesl pod 31 milionů. Ve stejném období byly poraženy ovce v celkovém objemu bezmála 490 tisíc tun.

Produkce skopového masa je ročně 110 tis. tun, jehněčího masa 343 tis. tun, přičemž nejvíce se jej vyváží do Velké Británie a Německa. Roční vývoz vlny dosahuje úrovně 120 000 tun. Největšími odběrateli jsou USA, Velká Británie a EU. Daří se také chovu jelenů na farmách a vývoz jeleního masa převážně do Německa, Belgie a asijských zemí. Celkový počet chovaných

jelenů je 1 mil. ks a produkce jeleního masa přes 32 000 tun. Z ostatní masné produkce stojí za zmínku ještě drůbežářství a chov prasat (v roce 2013 se stavy pohybovaly nad 300 tisíci kusů), obojí však je určeno převážně pro domácí trh.

Rozsáhlá exkluzivní námořní ekonomická zóna v rozsahu 4,1 mil. km² (jedna z největších na světě) a ekologická čistota pobřežních vod dávají zemi velké možnosti v oblasti **rybolovu**. Mořské ryby (tuňák, losos) a plody moře (ústřice, langusty, krabi) z Nového Zélandu patří k nejvyhledávanějším specialitám na světovém trhu. Výrazně příhodné podmínky pro chov plodů moře i sladkovodních ryb byly předpokladem pro dynamický rozvoj tohoto odvětví i pro vývoz, zejména do Číny, Japonska, USA, Austrálie a zemí EU. Celkové výnosy z exportu ryb a mořských plodů v roce 2013 činily 1,32 mld. NZD. Udržitelnost rybolovu je dána řízením pomocí systému kvót.

Významnou složku zemědělství tvoří též **sadařství**, které je provozováno na ploše 150 000 ha. Export ovoce činí přibližně 2 mld. NZD, z čehož více než polovinu představuje vývoz ovoce kiwi (nejvíce do EU, Japonska, USA a Austrálie). Dále se na NZ pěstují jablka, hrušky, vinná réva, maliny, atp. Největšími odběrateli sadařské produkce jsou Velká Británie, Irsko, USA a postupně i asijské trhy. Nový Zéland je též producentem a vývozcem velmi kvalitních bílých i červených vín. Celosvětově rostoucí popularita těchto vín znamenala nárůst objemu loňského vývozu (155 mil. litrů). Přes 50 % exportu vína směřuje do Velké Británie. Z ostatních plodin roste pěstování avokád a hrášku.

Lesnictví a dřezozpracující průmysl jsou dalšími významnými obory, které tvoří zhruba 1,1 % celkového HDP. Lesy pokrývají přibližně 27% rozlohy země. Ve finančním roce 2011- 2012 se vytěžilo 26,6mil.m³, z toho 13 mil. m³ směřovalo na export. Očekávaná roční těžba dřeva se pohybuje mezi 26-28mil. m³ do roku 2016. Vývoz dřeva, dřevěných polotovarů a výrobků ze dřeva, papíru a celulózy představuje významnou exportní položku a podílí se 10% na celkové výši novozélandského komoditního exportu. Největšími importéry jsou Čína, Jižní Korea, Japonsko a Indie. Celkové výnosy z vývozu dřeva a ostatních dřevěných výrobků za rok 2013-14 přesáhly 5 mld. NZD ,o 15% více než ve finančním roce 2012-13.

4.6. Služby

Významný přínos pro hospodářství představuje cestovní ruch, který patří k největším zdrojům devizových příjmů země. Cestovní ruch zaměstnává 125 400 lidí a generuje 3,3% HDP země. Mezinárodní turistika tvoří 15 % exportu a zahraniční turisté na ostrovech utratili 9,6 mld. NZD. Většina zahraničních turistů pochází z Austrálie (45 %), Velké Británie (7%), ČLR (8,4 %), a USA (7,4 %). Další turisté přijíždějí z Japonska, Jižní Koreje, Německa, Kanady, Singapur, Indie, Holandska a Malajsie. 30% nárůst turistů zaznamenala Čína, mezi 10 a 20 % rostly návštěvy také z USA a států JV Asie. NZ má za cíl do roku 2018 zvýšit počet turistů na 3,33 miliony ročně, orientovat se zejména na rostoucí zájem Asiatů, ale i marketingovou podporu v Austrálii, Německu a Kanadě. Z 46% návštěv se jedná o turistické pobyty. Nový Zéland je díky své relativně neporušené přírodě a celosvětově známé filmové trilogii Pán Prstenů, který byl na Novém Zélandu natáčen, vyhledávanou turistickou destinací.

V roce 2013 přicestovalo na NZ 3744 turistů z ČR.

Tab. č. 3 Příjezdy krátkodobých návštěvníků na Nový Zéland

rok	počet turistů
2004	2 347 672
2005	2 382 950
2006	2 421 561
2007	2 465 680
2008	2 458 503
2009	2 458 382
2010	2 525 044
2011	2 594 100
2012	2 554 784
2013	2 717 695

(<http://www.stats.govt.nz/infoshare>)(Table: Visitor arrival totals (Annual-Dec))

Z hlediska devizových příjmů má význam i vývoz odborných služeb (právní a účetní poradenství, inženýrské služby), vzdělávací kurzy, jazykové kurzy a letecký výcvik. Velmi vyspělá je oblast bankovních a finančních služeb, obchodních služeb a odborného poradenství. Uvádí se, že Nový Zéland má nejvyšší počet právníků a účetních na světě v poměru k počtu obyvatel.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika)

Dopravní infrastruktura se opírá o dostatečnou a potřebám odpovídající síť silničních spojů, námořních a leteckých linek. Na Novém Zélandu je v současné době okolo 95 tis. km silnic. Dálniční síť prakticky neexistuje. Silnice mezi jednotlivými městy jsou v naprosté většině dvoupruhové s občasným třetím pruhem pro předjetí. Železniční doprava byla privatizována v roce 1992. Od té doby ale vláda koupila zpět jak infrastrukturu, tak služby. Celková délka železničních tratí je více než 4 200 km. Všechny železnice mají úzký rozchod (1 067 mm). Vládě patří přes společnost KiwiRail téměř všechny železnice, jen metropolitní oblast Auckland a Wellington spravují regiony. Pro Nový Zéland je velmi podstatná dopravní síť, na základě toho vláda pokračuje v investicích do dopravního sektoru. Tento projekt je jeden z největší vůbec, investice je 12.28 bn. NZD v průběhu let 2012-2015. Vláda dále podpořila Kiwi Rail částkou 844 mld. NZD, které železnice využily ke koupi nových lokomotiv, rekonstrukci lokomotiv, rozšíření železničních sítí a na modernizaci železničních sítí.

Vnitrostátní letecké spojení zajišťuje národní letecká společnost Air New Zealand (vláda vlastní 73% podíl), Jet Star, dceřiná společnost australského Qantasu a také některé menší lokální společnosti. Mezinárodní letecké spojení s Novým Zélandem udržuje 40 zahraničních leteckých společností. Na Novém Zélandu je 111 letišť, z toho 7 mezinárodních (Auckland, Christchurch, Dunedin, Hamilton, Palmerston North, Queenstown a Wellington) a registrováno je přes 4400

letadel a 10000 pilotů, což je jeden z nejvyšších počtů na obyvatele na světě. Lehká letadla a helikoptéry se používají v zemědělství, lesnictví a turistice.

V roce 2013 bylo na Novém Zélandu registrováno celkem 3,6 mil. motorových vozidel. Celkový počet vozidel se po dynamickém růstu v posledních desetiletích zhruba v roce 2007 ustálil a v posledních letech roste již jen velmi pozvolna. Klesající trend má naopak množství dopravních nehod (vč. množství zraněných a usmrčených osob na silnicích). Na celkovém množství nehod mají velký podíl řidiči pod vlivem alkoholu (31 % všech smrtelných nehod), a není tak divu, že Nový Zéland je známý svými drastickými edukačními kampaněmi bojujícími právě proti řízení pod vlivem alkoholu.

V mezinárodní dopravě zboží má dominantní postavení námořní doprava. Zhruba 85 % novozélandského exportu podle hodnoty a 99 % podle objemu je převáženo po moři. Mezi nejvyužívanější námořní přístavy patří Auckland, Christchurch, Dunedin, Tauranga a Wellington. Severní a Jižní ostrov spojuje pravidelná trajektová doprava.

Země disponuje vyspělou telekomunikační technikou zajišťující vynikající mezinárodní i vnitrostátní spojení. Nový Zéland bývá považován za jednu ze zemí s nejširší počítačovou sítí na světě. Vláda investuje 1,5mld.NZD na zrychlení internetu tzv. ultra fast broadband, do roku 2019 má být k dispozici 75 % populace. Na konci března roku 2013 bylo připojeno již 300 tisíc koncových uživatelů. 26 měst a obcí, 70% veřejných škol a 33 vzdálených škol měly ultra fast broadband již k dispozici. Příjem ultra fast broadband spojení narůstá o 95%. Po provedené deregulaci a privatizaci telekomunikací provozují pevné telefonní připojení společnosti Telecom New Zealand a TelstraClear, zatímco mobilními operátory jsou Telecom New Zealand a Vodafone. Telecom se v roce 2011 rozdělil na dvě společnosti, jedna provozující síť Chorus a druhá poskytující služby Telecom. New Zealand Post patří se širokou škálou poštovních služeb a vynikající logistikou k nejvyspělejším poštám na světě.

Nový Zéland patří k zemím s nejnižšími náklady na výrobu elektrické energie na světě. Výroba elektrické energie je založena z 60 % na hydroelektrárnách, 16,9 % na spalování zemního plynu a biomasy, 13,6 % na geotermálních zdrojích, 3,7 % na tepelných elektrárnách (spalování uhlí) a 4,2 % na větrných elektrárnách. Jaderná energie není na NZ využívána. Po privatizaci jednoho ze dvou největších výrobců elektrické energie, firmy Contact Energy, se výrazně zvýšil podíl soukromého sektoru na výrobě a distribuci elektřiny. Národní elektrárenská společnost Electricity Corporation of New Zealand (ECNZ) byla v roce 2000 rozdělena na tři menší a vzájemně si konkurující firmy pod kontrolou státu: Meridian Energy, Genesis Power a Mighty River Power. V referendu pak dvě třetiny voličů vyslovily svůj nesouhlas s vládním záměrem odprodat až 49% akcií.

Obnovitelné zdroje energie se podílejí téměř z 80 % na celkové produkci elektrické energie v zemi. Za nejlevnější zdroj energie se považuje geotermální elektrárna. Geotermální a větrná energie zaznamenává nárůst i přes pokles poptávky. V roce 2013 se zvýšila kapacita geotermálních elektráren, Contact Energy dokončil svůj plán Te Mihi.

4.8. Poskytovaná rozvojová pomoc

Nový Zéland je vysoce rozvinutý stát a jako takový nepřijímá žádnou rozvojovou pomoc. Je však stejně jako Austrálie regionálně významným poskytovatelem pomoci zejména do zemí asijsko-pacifického regionu.

Rozhodovací pravomoc je plně v rukou příspěvkové organizace Ministerstva zahraničních věcí a obchodu nazvané New Zealand's International Aid and Development Agency (NZAID), která ve spolupráci s novozélandskými zastupitelskými úřady v zahraničí přiděluje finanční prostředky vyčleněné na rozvojovou pomoc novozélandskou vládou. Rozvojová pomoc se poskytuje ve formě přímé bilaterální pomoci a formou podpory regionálních rozvojových programů a dobrovolných a vzdělávacích organizací ve zmíněném regionu. V letech 2013 – 2015 bude novozélandská vláda přidělovat rozvojovou pomoc podle dopředu připraveného schématu, ve kterém se počítá s rozpočtem v průměru 0,28 % hrubého národního příjmu každý rok. V roce 2013 tak dosáhla hodnota novozélandské rozvojové pomoci ODA 437 mil. NZD. V dalších letech by se měla zvýšit až na 600 mil. NZD. Více informací o poskytované rozvojové pomoci lze nalézt na webové stránce: www.nzaid.govt.nz. Kromě bilaterální pomoci NZ přispívá i na multilaterální regionální projekty v Asii, Oceánii, Africe a Jižní Americe dalšími bezmála 50 mil. NZD.

Tab. č. 4. Nejvýznamnější příjemci přímé pomoci

stát	Objem pomoci pro období 2012/13 - 2014/15
Šalamounovy ostrovy	70 mil. NZD
Tokelau	54,6 mil. NZD
Papua Nová Guinea	54 mil. NZD
Indonésie	48 mil. NZD
Cookovy ostrovy	42 mil. NZD
Niue	40,5 mil. NZD
Nezávislý stát Samoa	38 mil. NZD
Vatua	38mil. NZD
Kribati	37 mil. NZD
Tonga	36 mil. NZD
Afghánistán	29 mil. NZD
Východní Timor	22 mil. NZD
Fidži	12 mil. NZD
Tuvalu	11 mil. NZD
Nauru	6 mil. NZD

http://www.aid.govt.nz/webfm_send/552/

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet za posledních 5 let

Státní rozpočet se většinou schvaluje v květnu. Finanční rok trvá od 1. 7. do 30.6.

Tab. č. 5. Státní rozpočet

Položka / Finanční rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/13	2013/14
Příjmy (v mil. NZD)	64 585	67 658	60565	62939	68 400
Výdaje (v mil. NZD)	72 814	82 222	69076	71781	72 400
Saldo (v mil. NZD)	- 8 229	-14 563	- 8511	-8842	-4000

<http://www.treasury.govt.nz/budget/2013/data>

Přebytkové rozpočty z roku 2007/2008 a let předešlých se změnily na rozpočty deficitní. Do značné míry je to důsledkem dopadů globální ekonomické krize a s tím spojených mimořádných výdajů státního rozpočtu. Státní rozpočet na rok 2013-14 byl schválen v květnu 2013 a zahrnoval další výdaje 2,1 mld. NZD pro rekonstrukci města Christchurch po ničujícím zemětřesení.

2/3 rozpočtu na rok 2013-14 představovaly výdaje na sociální zabezpečení (23mld.NZD), zdravotní péči (15mld.NZD) a školství (12,4 mld. NZD). Na straně příjmů dominuje daň z příjmů fyzických osob (27,8mld.NZD), DPH (16,5 mld. NZD) a daň z příjmů právnických osob (10 mld. NZD)

Pro rok 2013/2014 byl rozpočet mírně deficitní 1, 1 % HDP. V roce 2014/2015 by měl být přebytkový - 0, 2% HDP. Dlouhodobým cílem vlády je provozní zůstatek 1,3% HDP.

5.2. Platební bilance

Tab. č. 6 – Platební bilance od 2009-2013

Položka (v mil. NZD)/ rok k měsíci září	2009	2010	2011	2012	2013
Běžný účet	-4974	-4721	-6780	-7744	-8 765
Kapitálový účet	490	4630	13629	-561	-180
Finanční účet	-4465	1359	108	5231	1260

<http://www.treasury.govt.nz/economy/overview/2013/nzefo-14.pdf>

V roce 2008 se v důsledku působení globální ekonomické krize prohluboval deficit běžného účtu

platební bilance, schodek obchodní bilance a klesaly zahraniční investice. Díky rozšiřování trhů pro export a rychle se zlepšujícím vývoji cen zemědělských komodit se v průběhu roku 2009 schodek běžného účtu platební bilance opět pozvolna snižoval.

K 31. 12. 2013 byl deficit běžného účtu 7,5 mld. NZD (3,4% HDP). Dařilo se vývozu zboží zejména mléčných produktů, obchodní bilance ve čtvrtém čtvrtletí skončila rekordním přebytkem 1,678 mil. NZD. Vliv na vyšší export mléčných produktů měla i cena, která je o polovinu vyšší než o rok dříve. Naopak poklesl dovoz zboží oproti třetímu čtvrtletí, kdy se dovezly např. vojenské helikoptéry. Ve třetím čtvrtletí rostl vývoz služeb o 101 mil. NZD hlavně díky australským a americkým turistům, kteří pobývali déle dní a více utráceli než v předešlých obdobích. K 30. 6. 2014 se deficit běžného účtu snížil na 5,8 mld. NZD (2,5% HDP).

Kapitálový účet vykazoval v září 2013 roční deficit 180 mil. NZD. Přitom ve třetím čtvrtletí došlo k rekordnímu přebytku 23 mil. NZD na kapitálovém účtu kvůli vyššímu přílivu turistů, příliv transakcí se zvýšil o 75 mil. NZD.

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Problémem Nového Zélandu je relativně vysoké zahraniční zadlužení. Celková zadluženost v polovině roku 2014 byla 142,3 mld. NZD (62% HDP), o 2 mld. méně než před půl rokem.

Dluh by se měl nadále snižovat v roce 2017/2018 se odhaduje snížení na 34% HDP. Pro fiskální rok 2019/2020 jsou předpovědi pozitivní, zadlužení by mělo dosáhnout snížení až na 20% HDP.

5.4. Bankovní soustava (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní systém je řízen centrální bankou (The Reserve Bank of NZ). Právně upravuje bankovní systém The Reserve Bank of New Zealand Act 1989 a The Banking Act 1982 a některé další zákony.

Po deregulaci bankovního systému disponuje Nový Zéland vysoce vyspělým systémem bankovních a finančních služeb podporovaných nejnovějšími informačními technologiemi. Hlavní banky jsou napojeny na jednotný systém zpracování šeků (Interchange and Settlement Ltd.).

Počet bank, které mohou na trhu operovat, není stanoven zákonem. Zahraniční banky mají rovné postavení vůči domácím a vůči jejich operacím neexistují žádné restrikce. Devizová kontrola byla zrušena kromě požadavku na licenci k vykonávání devizových operací. Devizový platební režim je volný.

Na Novém Zélandu je registrováno celkem 17 bankovních ústavů, z toho pouze jedna banka je v držení novozélandského kapitálu. Dominantní jsou čtyři banky, a to Bank of New Zealand, ANZ Banking Group, Westpac a National Bank of New Zealand. První tři z nich jsou pod kontrolou australských peněžních ústavů, National Bank of NZ je kontrolována londýnskou bankou Lloyds. V červnu 2000 byla na NZ nově zaregistrována poslední banka z australské Big Four: Commonwealth Bank of Australia. Jako místní regionální banky v pozici spořitelen působí

Auckland Savings Bank a Taranaki Savings Bank. Kromě bank působí na finančním trhu i další finanční společnosti a pojišťovny.

Korespondenční styk s novozélandskými bankami udržuje zejména ČSOB (Bank of New Zealand, ANZ, National, Westpac) a další hlavní české banky.

Burza cenných papírů se nachází v pěti městech a obchoduje s místními a zahraničními akciemi. V dlouhodobém horizontu se uvažuje o těsnějším propojení australského a NZ trhu s cennými papíry, resp. o jednotném burzovním systému.

5.5. Daňový systém

Nový Zéland má třetí nejnižší daňovou povinnost v zemích OECD. Na Novém Zélandu existují dvě základní přímé daně, a to daň z příjmu společností (Corporate Tax) ve výši 28 % a daň z příjmu jednotlivců (Personal Income Tax). Neodvádí se příspěvky na sociální pojištění, neplatí se daň z kapitálového zisku ani daň z celkových mezd (payroll).

výše příjmu ročně	Daňová sazba (od 1. 10. 2010)
0 – 14 000 NZD	10,5%
14 001 – 48 000 NZD	17,5%
48 001 – 70 000 NZD	30%
nad 70 000 NZD	33%

(<http://www.ird.govt.nz>)

Zboží a služby podléhají zdanění ve formě plošné nepřímé daně z přidané hodnoty GST (Goods and Services Tax) od 1. 10. 2010 navýšené z 12,5 na 15 %. Alkoholické nápoje včetně piva, tabákové výrobky a pohonné hmoty pro automobily jsou dále zatíženy zvláštní spotřební daní (Excise Duty).

Dále se vybírají daně z prodeje a převodu nemovitostí a kolkovné. Všechny daně se vybírají na státní úrovni, nejsou uplatňovány žádné místní daně.

Oficiální fiskální rok, používaný v současné době i ve vládním výkaznictví, je na Novém Zélandu od 1. července do 30. června následujícího roku, velké množství privátních společností však používá finanční rok začínající 1. dubna a končící 31. března následujícího roku.

6. Zahraníční obchod země

Nový Zéland je velice závislý na zahraničním obchodě, konkrétně na vývozu produktů efektivního zemědělství, zejména mléčných produktů, masa, vlny, ovoce, zeleniny, ryb a dalších položek. Na Nový Zéland jsou pak dováženy především strojírenské výrobky, vozidla, ropa a ropné výrobky, elektronika, atp. Hlavními obchodními partnery Nového Zélandu jsou tradičně Austrálie, Čína, EU, Japonsko a USA. Nejdůležitější z hlediska exportu jsou maso a mléčné výrobky, které představovaly 36% z celkové hodnoty vývozu v roce 2013.

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let

Tab. č. 7.: Obchodní bilance 2009-2013

POLOŽKA / ROK	2009	2010	2011	2012	2013	Leden- červen 2014
Vývoz (v mil. NZD)	39 666	43 527	47 700	46063	48042	25 770
Dovoz (v mil. NZD)	40 214	42359	46878	47205	48334	24 131
Saldo (v mil. NZD)	- 548	1 168	822	-1142	-292	1639

www.stats.govt.nz

www.stats.govt.nz/tools_and_services/nzdotstat/imports-and-exports-tables.aspx

www.stats.govt.nz/browse_for_stats/industry_sectors/imports_and_exports/global-nz-dec-10.aspx

Celkově za rok 2013 Nový Zéland vyvezl zboží v hodnotě 48,3 mld. NZD. Do Číny směřovalo zboží za téměř 10 mld. NZD, z čehož 40% tvořilo sušené mléko (polovina celkového vývozu novozélandského sušeného mléka směřuje právě do Číny). Export do Číny byl poprvé v historii vyšší než do Austrálie. 9 % exportu směřovalo do zemí EU, 8, 5 % pak do USA. Za stejné období se na Nový Zéland dovezlo zboží v hodnotě 48,4 mld NZD. Největším dovozcem je ČLR (17 %), následovaná EU (15,9 %), Austrálií (13,3 %) a USA (9,4 %).

Za prvních šest měsíců roku 2014 vyvezl Nový Zéland zboží v hodnotě 25, 77 mld. NZD (o 3 mld. NZD více než v roce předešlém). Stále roste export do Číny díky dohodě o volném obchodu. Na tradiční exportní trh Austrálie se vyvezlo zboží v hodnotě 4, 2 mld. NZD. (Poznámka: Protože Nový Zéland není na seznamu zemí podléhajících ruským sankcím, novozélandské firmy toho nejspíš využijí a zvýší svůj vývoz potravin do Ruska. Premiér J. Key řekl, že soukromým podnikům ve vývozu bránit nebude.)

Dovoz ve stejném období převýšil 24 mld. NZD, kladná obchodní bilance byla 1,6 mld. NZD.

6.2. Teritoriální struktura

V roce 2013 se poprvé nejvýznamnějším obchodním partnerem Nového Zélandu stala ČLR, když obchodní výměna mezi oběma zeměmi činila 18,22 mld. NZD. Prudký růst čínského importu je celosvětovým trendem, v případě NZ však byla tato skutečnost umocněna vytvořením zóny volného obchodu mezi Novým Zélandem a ČLR v roce 2008.

Dlouhodobě hlavním obchodním partnerem Nového Zélandu je ale Austrálie. Obchodní výměna mezi Novým Zélandem a Austrálií v roce 2013 dosáhla 15,54 mld. NZD. Obě země společně sledují řadu cílů v oblasti zahraničního obchodu a pravidelně konzultují otázky spolupráce na nejvyšší úrovni. Smluvně spojuje Nový Zéland s Austrálií Dohoda o těsnějších ekonomických stycích (Closer Economic Relations - CER). Obchodní bilanci měl s Austrálií Nový Zéland v roce 2013 aktivní, s přebytkem 2,7 mld. NZD. Smlouva mezi Austrálií a Novým Zélandem o vzájemné ekonomické integraci vstoupila v platnost již v roce 1983 a je charakterizována jako jedna z nejvíce otevřených a zároveň nejúspěšnějších obchodních dohod. Dne 16. února 2011 podepsaly obě země investiční dodatek k této dohodě, který podstatně navyšuje možnost umisťování investic do jedné či druhé země. Austrálie také nedávno ukončila zákaz dovozu novozélandských jablek, trvající 80 let. Ekonomická integrace obou zemí postupně naplňuje koncepci vytvoření jednotného trhu.

Dalším důležitým obchodním partnerem Nového Zélandu jsou Spojené státy americké (8,5 % exportu a 9,4 % importu). Z USA dováží Nový Zéland zejména leteckou techniku, výpočetní techniku, informační technologie a další sofistikované výrobky. USA patří dlouhodobě mezi důležité obchodní partnery Nového Zélandu.

Export NZ do EU se v první půlce roku 2014 zvýšil o 15% na 2,85 mld. NZD oproti roku předchozímu. Hodnota vývozu zemí EU na NZ vzrostla o 20% na více jak 4 mld. NZD. EU zůstává výrazným investorem na NZ. Dovožům pomáhá i silný novozélandský dolar.

V březnu 2014 se novozélandský premiér J. Key v Haagu setkal s předsedou EK J. M. Barossem a prezidentem ER H. Van Rompuyem. Ve společném prohlášení se zavázali k prohlubování oboustranných vztahů a možné další liberalizaci obchodu a investic. Obě strany nadále budou úzce spolupracovat v rozvojové oblasti pro malé ostrovní státy Pacifiku – v září 2014 proběhne konference OSN na ostrově Samoa.

Dne 30. 7. 2014 C. Ashton a ministr zahraničních věcí NZ M. McCully oznámili ukončení jednání o nové dohodě mezi EU a Novým Zélandem o partnerství a spolupráci.

EU je po ČLR druhým největším importérem na NZ (16,7 % celkového dovozu NZ). Mezi nejdůležitější vývozní položky EU na NZ patří letadla, motorová vozidla, léčiva, traktory a telekomunikační přístroje. Historicky nejaktivnějšími členskými zeměmi EU ve vzájemném obchodě s NZ jsou Velká Británie a Německo. V současnosti probíhají jednání o nové rámcové dohodě mezi EU a NZ.

EU je po Austrálií a USA třetím největším přímým zahraničním investorem na NZ s hodnotou téměř 59,951 million. NZD k 30. 3. 2014.

6.2.1. Export

Nový Zéland v roce 2013 vyvezl zboží za více jak 48 mld. NZD: největším exportním trhem pro Nový Zéland se stala ČLR (40 % zboží tvořilo sušené mléko – meziroční nárůst o 29%, 90% nárůst exportu zaznamenalo hovězí a skopové maso) a poprvé tak předběhla Austrálii. Dalšími důležitými partnery jsou tradičně USA, Japonsko, Jižní Korea a EU. V následující tabulce jsou obsaženy konkrétní hodnoty novozélandského exportu do vybraných zemí. Celkový export zboží za první pololetí roku 2014 byl 25,7 mld. NZD.

Tab. č. 8: Export NZ za rok 2013

země	hodnota vývozu v mld. NZD	% z celkového exportu
ČLR	9,965	20,7
Austrálie	9,125	19
USA	4,701	8,5
Japonsko	2,829	5,9
Jižní Korea	1,633	3,4
Velká Británie	1,397	2,9
Singapur	1,021	2,1
Malajsie	0,911	1,9
Indonésie	0,886	1,8
Tchaj-wan	0,883	1,8
EU	4,664	9,7
Česká republika	0,01	

www.stats.govt.nz/tools_and_services/nzdotstat/imports-and-exports-tables.aspx

Export služeb ve finančním roce 2012-13 zaznamenal pokles o 617 mil. NZD na 13,9 mld. NZD. Z toho 2/3 tvoří cestovní ruch a doprava. Dařilo se přilákat více Číňanů, kteří utráceli o 218 mil. NZD více, pokles výdajů byl znát u amerických, australských a britských turistů. Služby na konci roku 2013 tvořily 6,4% z celkového exportu, to znamená, že export služeb byl nižší o 0,5% oproti roku 2012.

6.2.2. Import

Nejvýznamnějšími partnery NZ v importu jsou ČLR, EU, Austrálie, USA, Japonsko, Německo, Malajsie a Jižní Korea. Z ekonomických seskupení má tradičně největší podíl na dovozu APEC, zvyšuje se však podíl evropských zemí. Hodnota dovozu z České republiky představuje 0,1% celkového novozélandského importu. V následující tabulce jsou obsaženy konkrétní hodnoty novozélandského importu z vybraných zemí.

Tab. č. 9: Import – za rok 2013

země	hodnota dovozu v mld. NZD	% z celkového importu
ČLR	8,26	17,1
Austrálie	6,424	13,3
USA	4,527	9,4
Japonsko	3,081	6,4
Německo	2,229	4,6
Malajsie	2,026	4,2
Singapur	2,023	4,2
Jižní Korea	1,962	4,1
Thajsko	1658	3,4
Velká Británie	1,228	2,5
EU	8,069	16,7
ČR	0,081	0,2

www.stats.govt.nz/tools_and_services/nzdotstat/imports-and-exports-tables.aspx

Dovoz služeb meziročně poklesl o 70 mil. NZD a ve finančním roce 2012-13 měl hodnotu 14,9 mld. NZD. Nižší výdaje na dopravu a profesionální služby byly částečně vyváženy větším utrácením novozélandských turistů v zahraničí. Meziroční pokles byl markantní u Austrálie (o 197 mil. NZD) a u USA (o 145 mil. NZD). Na konci roku 2013 činila hodnota služeb z celkového importu 9,2%. Za první půlrok roku 2014 se dovezlo zboží v hodnotě 24,1 mld. NZD a import služeb dosáhl hodnoty 15 mld. NZD.

6.3. Komoditní struktura

6.3.1. Export

Nejvýznamnějšími vývozními položkami země jsou mléko a mléčné výrobky (jogurty, smetana, máslo, sýry), které se podílí na devizových příjmech z exportu 20,9%. Na druhém místě následuje vývoz masa a masných výrobků s podílem 8,2%. Vývoz dřeva a výrobků ze dřeva je na třetím místě s podílem 6%. Na počátku roku 2013 se snížil vývoz mléčných výrobků i masa kvůli suchu. Navíc v srpnu 2013 výrobky jednoho z největších producentů a exportérů z NZ obsahovaly smrtelně jedovaté bakterie a firma musela stáhnout asi 1000 tun výrobků z domácího i šesti zahraničních trhů včetně Číny a Austrálie. V srpnu 2013 v porovnání se srpnem 2012 se vývoz zvýšil mírně o 0,6%. Vývoz masa se zvýšil meziročně o 2% hlavně díky hovězímu, poptávka se zvýšila v Číně a USA. Závěr roku 2013 však byl velmi úspěšný v exportu mléčných výrobků, jejich ceny se zvýšily o polovinu.

Tab. č. 10 Komoditní struktura vývozu 2013

Druh zboží	hodnota vývozu v mld. NZD	% z celkového exportu
Mléko a mléčné výrobky	13,407	20,9
Maso	5,277	8,2
Dřevo, výrobky ze dřeva	3,85	6
Minerální paliva a oleje	1,4	2,2
Stroje	1,52	2,4
Ovoce a ořechy	1,47	2,3
Nápoje	1,25	2
Ryby	1,32	2,1
Škroby a klij	1,2	2,6
Elektrické stroje	1,0	1,7

(http://www.stats.govt.nz/browse_for_stats/industry_sectors/imports_and_exports/global-nz-jun-13.aspx)

6.3.2. Import

V novozélandském dovozu převažují průmyslové výrobky a minerální paliva. V roce 2013 dovoz minerálních paliv činil 12,9% z celkového dovozu. Následují mechanické stroje a příslušenství 9,5% a dopravní prostředky 8,9%.

Tab. č. 11: Komoditní struktura dovozu za období 2013

Druh zboží	hodnota dovozu v mld. NZD	% z celkového importu
Minerální paliva a oleje	7,85	12,9
Mechanické stroje	5,8	9,5
Dopravní prostředky	5,45	8,9
Elektrické stroje	3,68	6
Výrobky z plastu	1,69	2,8
Optická, lékařská a měřicí zařízení	1,38	2,3
Železné a ocelové výrobky	1,2	2
Léčiva	1,07	1,8
Papírové výrobky	0,8	1,4
Nábytek	0,731	1,2

(http://www.stats.govt.nz/browse_for_stats/industry_sectors/imports_and_exports/global-nz-jun-13.aspx)

6.4. Dovošní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu

Při dovozu jsou vyžadovány obchodní faktura, námořní nebo letecký konosament, balící listy -

pokud zboží podléhá fyzické kontrole a celní deklaraci. Pro celní účely není předepsána žádná forma obchodní faktury, doprovodné doložky nebo další zvláštní doklady.

Celní dozor provádí New Zealand Customs Department. Celní správa disponuje elektronickým systémem zpracování celních deklarací (New Zealand Customs' Casper Enhancements System), který byl uveden do provozu v polovině 90. let. Přes 90 % deklarací je vyřízeno automaticky a ve velmi krátké době. Podrobnější informace lze nalézt na webové adrese: www.customs.govt.nz

Celní systém zahrnuje též povolovací řízení v případě dovozu produktů, které podléhají zvláštním zdravotnickým předpisům, a to včetně napojení na ministerstvo zemědělství a rybolovu a ministerstvo zdravotnictví.

Novozélandský celní tarif je založen na harmonizovaném celním sazebníku CCC (Customs Co-operation Council) a bruselské nomenklatuře pro celní deklarace. Úhrada cla a daně je prováděna automaticky a je možno využít 20denního odkladu platby. Pro správné určení deklarovaného zboží se doporučuje využít služeb kvalifikovaného celního agenta.

Nový Zéland poskytuje preferenční režim Austrálii (Closer Economic Relations Trade Agreement), Kanadě (Trade and Economic Co-operation Agreement), Velké Británii (pouze na motorová vozidla a komponenty), Singapuru (Closer Economic Partnership) a ostrovům jižního Pacifiku (FIC). Rozvojovým zemím poskytuje Nový Zéland celní preference GSP, v jejichž rámci je dovážené zboží zvýhodňováno celní sazbou sníženou o 5 až 20 %.

Vývoz strategických zemědělských produktů kontrolují marketingové organizace NZ Dairy Board, NZ Apple and Pear Marketing Board, NZ Meat Producers Board, NZ Wool Board, NZ Fishing Industry Board, NZ Kiwifruit Board. Hlavním úkolem těchto organizací je asistence při uplatňování důležitých vývozních komodit na zahraničních trzích, vytváření jednotné marketingové strategie, propagace včetně zavádění obchodních značek na světový trh a kontrola kvality vyváženého zboží. Dairy Board, Apple and Pear Board a Kiwifruit Board si zachovávají monopolní postavení a realizují vývoz mléčných produktů, mléka, jablek, hrušek a kiwi. Ostatní udělují oprávnění k vývozu do zahraničí firmám, u nichž je garance zabezpečení kvality a techniky vývozu. Získání licence je formální záležitost a nemá restriktivní charakter. Cílem je zamezení vytvoření špatného image NZ vývozců v zahraničí.

V oblasti cestovního ruchu působí jako marketingová organizace New Zealand Tourism Board, jejímž hlavním posláním je propagace NZ jako turistického cíle.

Realizací proexportních programů, navazování kontaktů v zahraničí a pronikáním na zahraniční trhy včetně akvizice investic je pověřena instituce New Zealand Trade and Enterprise (NZTE). Hlavním posláním NZTE je identifikace vývozních a investičních příležitostí pro novozélandské firmy, kterým poskytuje poradenský servis prostřednictvím 45 zahraničních kanceláří, z nichž 5 se nachází v Evropě. ČR zpracovává zastoupení NZTE v Londýně. Zastoupení NZTE úzce spolupracují s diplomatickými misemi NZ. Pro bližší informace, navštivte <http://www.nzte.govt.nz>.

Pojišťování komerčních a politických rizik při vývozních operacích a poskytování exportních půjček je od roku 1990 převedeno do Státní pojišťovny (State Insurance Ltd.). Exportní garance poskytuje novozélandským vývozcům její Export Credit Office (ECO), viz webové adresy: www.treasury.govt.nz/exportcreditoffice, www.state.co.nz.

6.5. Ochrana domácího trhu

Nový Zéland zastává v obchodně-politické oblasti aktivní politiku volného mezinárodního obchodu, za jehož hlavní základ považuje účast ve WTO, na jejíž platformě prosazuje liberalizaci světového obchodu a odstranění státních subvencí zejména v oblasti obchodu zemědělskými komoditami.

V rámci rozsáhlých hospodářských reforem počátkem devadesátých let byla provedena též důkladná liberalizace vývozního, dovozního a platebního režimu a byl zrušen systém licencování dovozu a dovozních kvót. Na dovážené zboží se vztahuje plošná daň z přidané hodnoty GST (Goods and Service Tax) v hodnotě 15%. Daň se vypočítává z hodnoty zboží CIF + clo. Celní poplatky jsou stanovovány na základě hodnoty FOB. Dovážené alkoholické nápoje včetně piva, tabákové výrobky a pohonné hmoty pro automobily jsou zatíženy spotřební daní, odpovídající hodnotě daně na výrobky místní produkce (Excise Duty).

Určitou bariéru dovozu tvoří místní hygienické a zdravotní předpisy nebo atesty u některých druhů spotřebního zboží apod. Zejména přísné jsou podmínky dovozu ovoce, rostlin, semen. Obalové materiály ze dřeva musí být doprovázeny potvrzením nezávadnosti, resp. fumigace. V případě zjištění závadnosti bude celními orgány provedena následná fumigace k tíži dovozce.

Dovoz drůbeže, vajec v syrovém stavu je zakázán a je možný pouze po tepelném zpracování. Dovoz některých druhů zboží podléhá licenci nebo je zakázán (např. dovoz zbraní, výbušnin, drog, nebezpečných odpadových materiálů, radioaktivních látek, zvířat, rostlin, některých zemědělských produktů, pornografických materiálů apod.). Dovoz syrového vepřového masa z Kanady, USA, EU a Mexika byl v březnu 2013 po více jak desetiletém zákazu povolen.

The Fair Trading Act 1986 vymezuje povinnosti v oblasti označení zboží. Zakázán je dovoz imitací značkového zboží a zboží s komerčním označením novozélandského místopisného názvu. U zboží, u kterého je podezření z dumpingu, může být dle zákona The Dumping and Countervailing Duties Act 1988 zavedeno antidumpingové řízení, které provádí ministerstvo obchodu - Ministry of Commerce, Trade Remedies Group.

V oblasti ochrany intelektuálního vlastnictví je Nový Zéland vázán londýnskou Mezinárodní konvencí ochrany průmyslového vlastnictví z roku 1934. Patenty jsou chráněny na základě patentového zákona (The Patent Act 1955) na dobu 16 let, dále zákona na ochranu designu (The Designs Act 1953, The Copyright Act 1962), a zákona pro ochranné známky (The Trade Marks Act 1953). Software je chráněn na základě Copyright Act.

6.6. Zóny volného obchodu

Na Novém Zélandu neexistují žádné bezcelní zóny, sklady ani přístavy.

Na základě CER (Closer Economic Relations Trade Agreement 1983) mezi Austrálií a Novým Zélandem došlo k postupné progresivní liberalizaci vzájemného obchodu a zboží vyrobené v Austrálii (s podílem místní práce vyšším než 50%) je nyní dováženo na Nový Zéland s nulovým tarifem.

CEP (Closer Economic Partnership) se Singapurem vstoupil v platnost 1. ledna 2001.

Dohoda o zóně volného obchodu s Thajskem, která byla podepsána v dubnu 2005, vstoupila v platnost 1. 7. 2005.

Počátkem roku 2006 vstoupila v platnost dohoda o Transpacifickém strategickém ekonomickém partnerství, která liberalizuje obchod mezi NZ, Chile, Singapurem a Brunejí.

Po třech letech jednání došlo 7. dubna 2008 k podpisu dohody o vytvoření zóny volného obchodu s **Čínou**. Zajímavostí je, že Nový Zéland byl první rozvinutou ekonomikou, která přiznala ČLR status tržní ekonomiky dle pravidel WTO a začala negociace o volném obchodu s Pekingem. Dohoda nabyla účinnosti 1. října 2008. Od tohoto data je 63,6 % čínských zbožových položek dováženo s nulovým dovozním clem. V opačném směru se clo neuplatňuje na 24,3 % položek. K úplnému odbourání celního zatížení na čínské vývozy na Nový Zéland dojde k 1. lednu 2016. Čína eliminuje dovozní cla na 96 % novozélandských zbožových položek nejpozději do 1. ledna 2019.

Od r. 2005 probíhala jednání o vytvoření zóny volného obchodu mezi zeměmi ASEAN, Austrálií a Novým Zélandem. V únoru roku 2009 byla podepsána AANZFTA - (ASEAN–Australia–New Zealand Free Trade Agreement), dohoda vstoupila v platnost dne 1. 1. 2010 platí pro: Austrálii, Nový Zéland, Brunej, Barmu, Malajsii, Filipíny, Singapur a Vietnam. Od ledna 2011 pro Laos a Kambodžu. Pro Indonésii vstoupila v platnost v lednu 2012.

Nový Zéland – Hong Kong, Čína CEP (Closer Economic Partnership Agreement) byl podepsán v Hong Kongu 29. března 2010. Hong Kong je 9. největší novozélandskou exportní destinací pro zboží a služby.

Dohoda o volném obchodu Nový Zéland-Malajsie byla podepsána 26. října 2009 v Kuala Lumpur. Vstoupila v platnost v srpnu 2010.

V roce 2009 Nový Zéland uzavřel jednání s Gulf Cooperation Council, smlouva ale ještě není v platnosti.

V současnosti Nový Zéland vyjednává FTA s Indií, Ruskem spolu s Kazachstánem a Běloruskem. Regionálně pak FTA TransPacifické Partnerství, kam spadá v současnosti 12 zemí regionu.

Dne 30.7.2014 C.Ashton a ministr zahraničních věcí NZ M. McCully oznámili ukončení jednání o nové dohodě mezi EU a Novým Zélandem o partnerství a spolupráci. V srpnu 2014 se v Soulu konalo další kolo jednání s Jižní Koreou.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

Ministr financí České republiky Miroslav Kalousek a velvyslanec Nového Zélandu Alan Howard Cook podepsali v Praze dne 26.10.2007 Smlouvu o zamezení dvojímu zdanění (vstoupila v platnost v srpnu 2008). Tato smlouva se stala důležitou součástí smluvní základny mezi oběma zeměmi, zvyšující právní jistotu investorů i ostatních daňových subjektů obou zemí zejména pokud jde o existenci a výši jejich daňové povinnosti. Nový Zéland byl posledním členským státem OECD, se kterým Česká republika tuto smlouvu uzavřela.

Novozélandská strana však nepovažuje vzhledem k omezenému rozsahu vzájemného obchodu a investic s Českou republikou za potřebné uzavření dalších obchodně-ekonomických bilaterálních dohod s tím, že vzájemné obchodní styky jsou upraveny členstvím obou zemí ve WTO. Týká se to i Dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny

Vývoz z Česka na vzdálený trh **Nového Zélandu** se během posledních deseti let téměř zosminásobil. Z 83. místa v roce 2003 si loni polepšil o další tři místa na celkovou 69. příčku. V roce 2013 se český vývoz zboží zvýšil o 19% a dosáhl hodnoty 1,3 mld. Kč (66,46 mil. USD). Z asijských destinací stojí před Íránem, Pákistánem či Mongolskem, ze světového hlediska je na podobné úrovni jako český vývoz do Gruzie, Kataru či Moldavska. ČR dovezla z Nového Zélandu zboží v hodnotě přesahující 616 mil. Kč a přebytek obchodní bilance byl 684 mil. Kč. Od roku 2005 český vývoz roste, oproti roku 2012 o 19%.

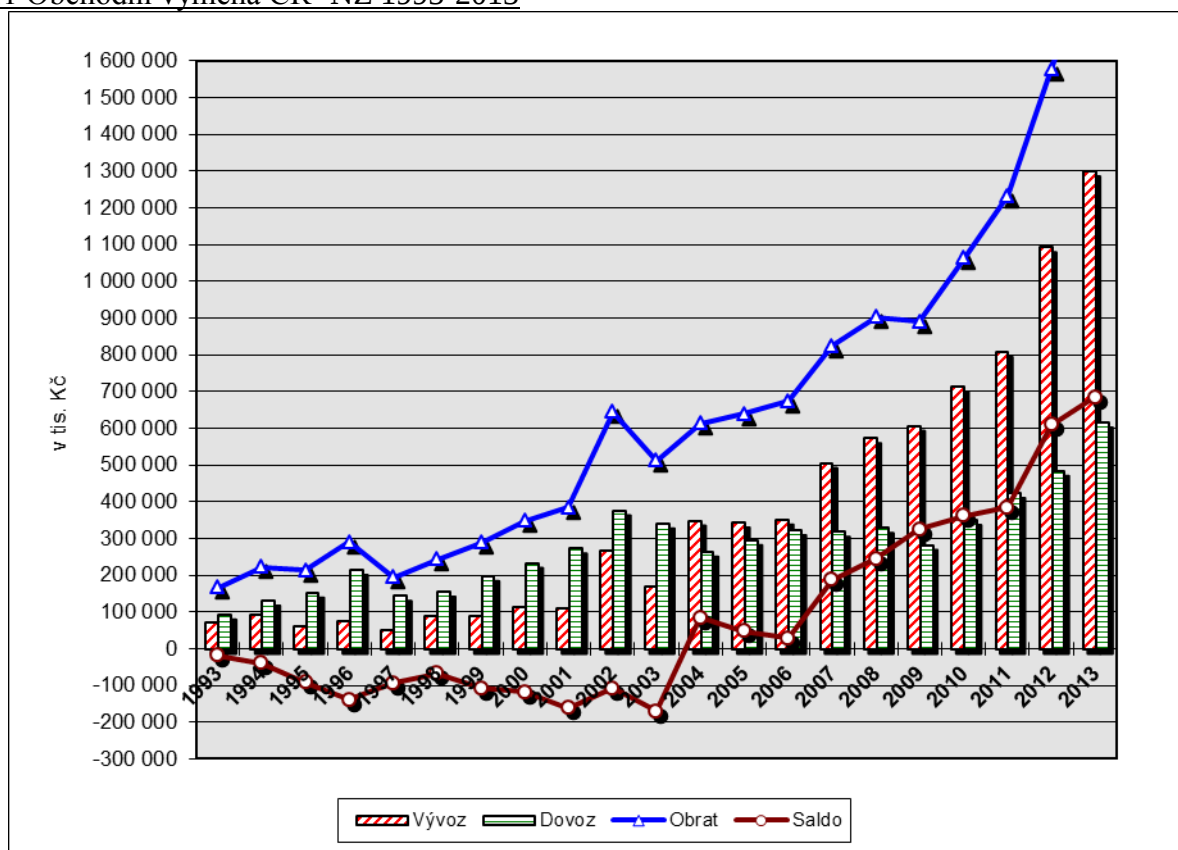
Vývoz na Nový Zéland dosáhl za první pololetí 2014 hodnoty 39 mil. USD (781 mil. Kč) a dovoz 14,1 mil. USD (282 mil. Kč). Saldo obchodní bilance je téměř 25 mil. USD (500 mil. Kč). Vývoz rostl meziročně o více jak 30%.

Nový impuls do obchodních vztahů přináší nově ustanovena Česko-novozélandská obchodní asociace se sídlem v Aucklandu, k jejichž zakládajícím členům patří Škoda New Zealand a prezidentem je honorární konzul G. Shanahan. K slavnostnímu zahájení činnosti došlo v červenci 2013 za přítomnosti novozélandského ministra zahraničních věcí M. McCullyho. Více informací na www.cnzba.co.nz.

Tab.č.12: Obchodní výměna ČR-NZ dle statistik MPO 2008-2013 (v tis.USD)

	Vývoz			Dovoz			Obrat			Saldo
	USD	poř.	Index	USD	poř.	Index	USD	poř.	Index	USD
2008	33 643	84.	135,1	19 278	80.	123,1	52 921	81.	130,5	14 365
2009	31 853	80.	94,7	14 845	76.	77,0	46 698	78.	88,2	17 008
2010	37 289	79.	117,1	18 336	77.	123,5	55 625	77.	119,1	18 953
2011	45 700	80.	122,6	23 964	75.	130,7	69 664	78.	125,2	21 736
2012	55 845	72.	122,2	24 738	78.	103,2	80 583	76.	115,7	31 107
2013	66 434	70.	118,9	31 527	77.	127,4	97 961	73.	121,5	34 907
I-VI 2013	29 682	73.	-	12 306	80.	-	41 988	76.	-	17 376
I-VI 2014	39 014	66.	131,4	14 106	81.	114,6	53 120	73.	126,5	24 908

Graf č.1 Obchodní výměna ČR- NZ 1993-2013

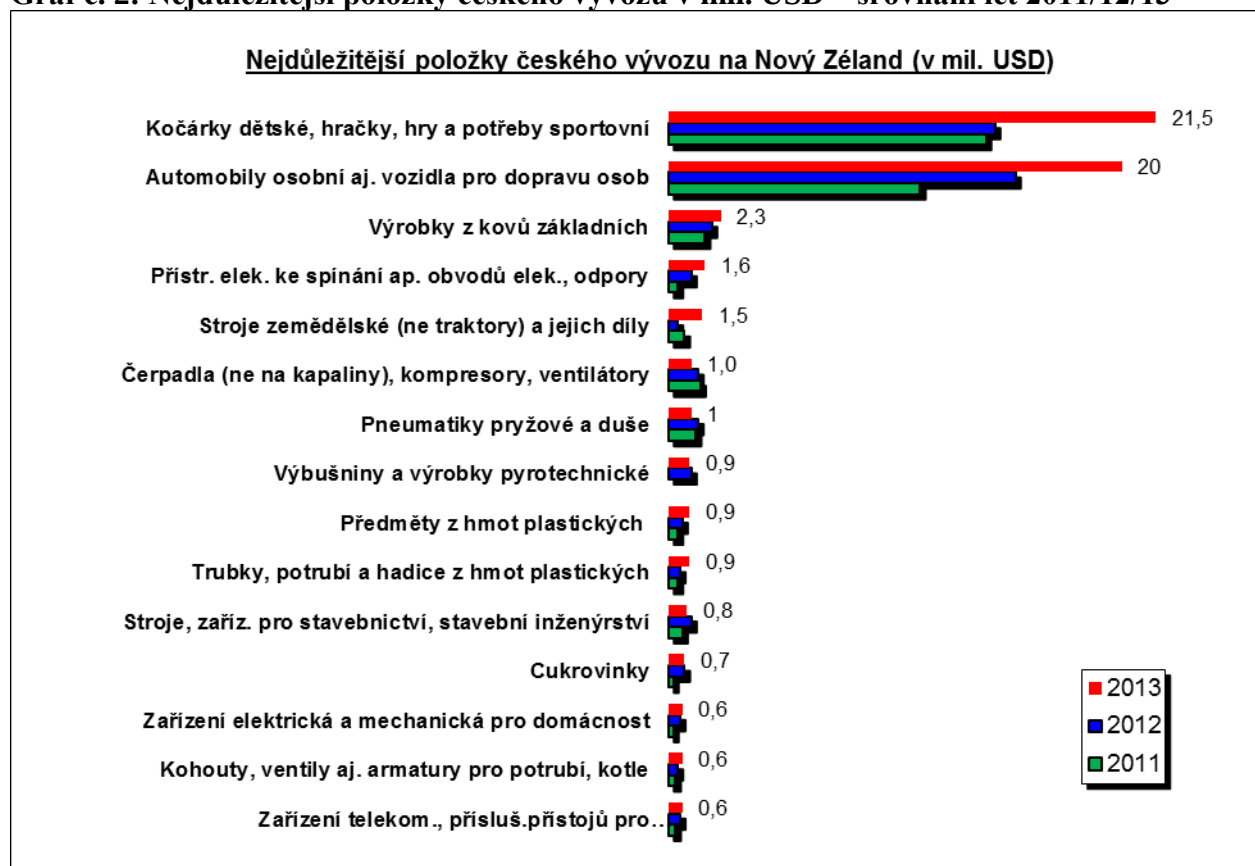

Zdroj: MPO

7.3. Komoditní struktura českého vývozu a dovozu

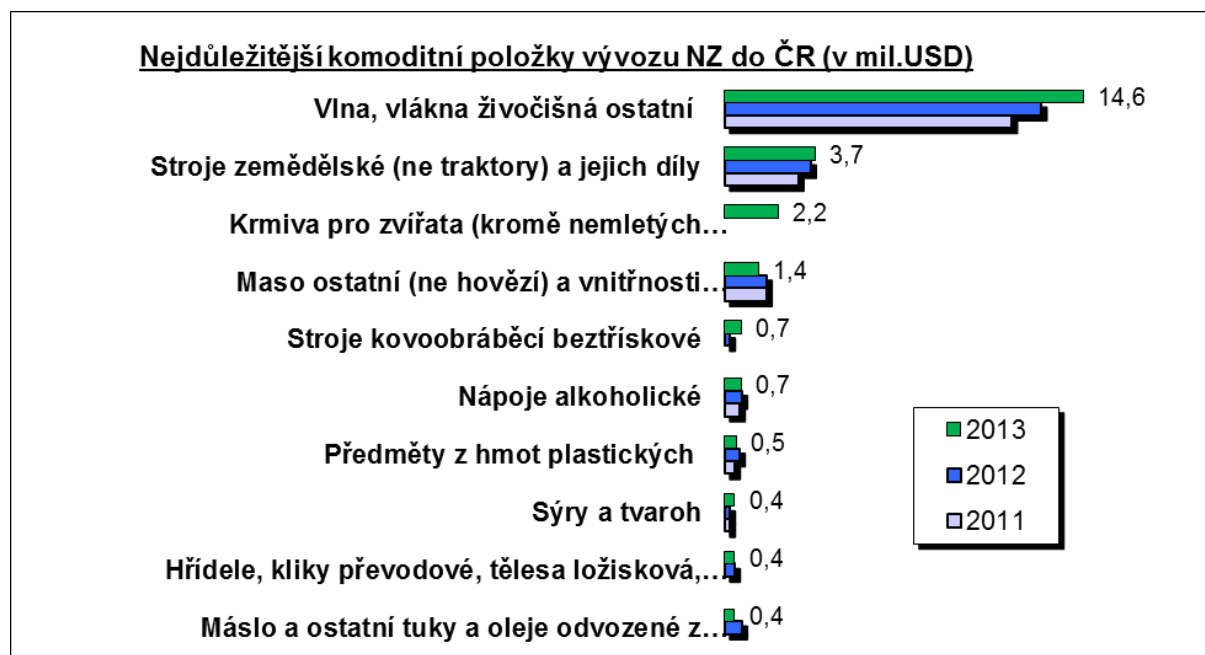
Čtvrtinu českého exportu tvoří hračky LEGO (10 mil. USD). Meziročně však došlo k 17% poklesu. Za úspěšným navýšením celkového vývozu o 30% v porovnání s prvním semestrem 2013 stojí 80% nárůst vývozu osobních automobilů z 5,5 mil. na téměř 10 mil. USD. Na dalších místech vývozu jsou pneumatiky, čerpadla, rozbušky, stroje a nářadí pro zemědělství a montované stavby. Z Nového Zélandu se do ČR dováží vlna (téměř 45% dovozu), skopové maso, víno a mléčné výrobky.

Graf č. 2: Nejdůležitější položky českého vývozu v mil. USD – srovnání let 2011/12/13

(www.czso.cz)

Graf č. 3 : Nejdůležitější položky českého dovozu v mil. USD - srovnání let 2011/12/13

(www.czso.cz)

7.4. Perspektivní položky českého exportu (podíl domácí výroby a dovozu)

Plně nevyužity stále zůstávají možnosti dodávek strojů a zařízení pro místní zpracovatelský průmysl, zejména potravinářský. Možnosti jsou také v dodávkách speciálních zemědělských a zahradnických strojů a strojů pro dřevozpracující průmysl. Jako perspektivní se rovněž jeví dodávky automobilových součástek, malých dopravních letadel a systémů lehké kolejové dopravy.

Nedocenené možnosti však existují také ve vazbě na zakázky novozélandských inženýrských firem v třetích zemích (zejména v jihovýchodní Asii a Oceánii).

Hlavní oblasti obchodních příležitostí pro české podniky:

- potravinářské stroje, zařízení na zpracování mléka,
- dopravní zařízení a komponenty pro civilní i vojenské využití,
- zemědělská technika (speciální zemědělské stroje, zahradnické stroje),
- bižuterie a užitkové sklo,
- speciální stroje a zařízení pro dřevozpracující průmysl a těžbu dřeva,
- krmiva pro hospodářská zvířata,
- zpracované průmyslové výrobky (speciální ocel, papír, karton, organické a anorganické chemikálie, hnojiva, humánní i veterinární léčiva),
- potravinářské speciality,
- biotechnologie, nanotechnologie
- energetická zařízení (zařízení pro hydroelektrárny, malé vodní elektrárny, komponenty pro transmisní sítě apod.),
- kvalitní textil a oděvy, kvalitní obuv odpovídající světovému módnímu trendu,
- dětské knihy, tisk publikací,
- poradenské služby pro NZ firmy v zemích bývalého sovětského bloku.

7.5. Nejdůležitější firmy a joint - ventures ve vzájemném obchodě a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

K nejdůležitějším českým firmám ve vzájemném obchodu patří:

- Škoda Auto. a.s. Mladá Boleslav
- ERA a.s., Pardubice
- Bohemia Crystalex Trading a.s., Praha
- Siemens Industrial Turbomachinery s.r.o.
- Walter a.s., Praha
- Austin Detonator s.r.o., Vsetín
- Juta.a.s., Dvůr Králové nad Labem
- Mitas a.s., Praha
- Barum Continental s.r.o., Otrokovice

- Gamex CZ s.r.o., Napajedla
- Avia Propeller s.r.o., Praha
- Nejdecká Česárna vlny a.s., Nejdek
- Oseva UNI a.s., Choceň
- Hortim-International s.r.o., Brno
- Jilana a.s., Jihlava

7.6. Vyhodnocení poptávek na ZÚ po českém zboží, službách, výrobní kooperaci

Obchodně-ekonomický úsek K Sydney zodpovídá omezené množství dotazů ohledně Nového Zélandu na zprostředkování kontaktů na české výrobce či vývozce v rozličném sortimentu. Z ČR většinou dochází žádosti o nalezení vhodného dovozce na NZ spolu s poptávkou po dovozci v Austrálii. Více zajímavostí o vzájemném obchodu lze nalézt na www.mzv.cz/sydney v rubrice obchod a ekonomika a elektronickém čtvrtletníku OEÚ Trade Review Czech Republic.

7.7. Rozvojová pomoc poskytovaná teritoriu od ČR

Nový Zéland nepatří mezi země, které by byly příjemcem české rozvojové pomoci.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Údaje o vzájemné výměně v oblasti služeb mezi ČR a Novým Zélandem nelze zjistit. Ministerstvo zahraničních věcí a obchodu Nového Zélandu sleduje pouze zbožovou obchodní výměnu s ČR.

Z dostupných informací nicméně vyplývá, že nejvýznamnější položkou poskytovaných služeb tvoří cestovní ruch (podle odhadu OEÚ je to více než 90%). Z dalších oblastí lze jmenovat vzdělávání (především studium anglického jazyka) a poskytování marketingových, právních a poradenských služeb.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Základní informace o zaměstnávání a pracovních místech jsou k dispozici na

<http://newzealand.govt.nz/browse/employment-jobs/>

Informace o možnosti zaměstnání imigrantů

<http://www.immigration.govt.nz/migrant/stream/work/skilledmigrant/>

Informace pro zájemce o dočasné zaměstnání

<http://www.immigration.govt.nz/migrant/stream/work/worktemporarily/>

Studium a práce

<http://www.immigration.govt.nz/migrant/stream/work/worktemporarily/requirements/studenttrainee.htm>

<http://www.immigration.govt.nz/migrant/stream/work/worktemporarily/requirements/studyto work.htm>

Pracovní prázdniny pro mladé lidi ve věku od 18 do 35 let

<http://www.immigration.govt.nz/migrant/stream/work/workingholiday/czechwhs.htm>

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Z hlediska českých vývozců na NZ trh je nejdůležitějším subjektem dovozce (distributor) s napojením na hlavní místní odběratele nebo dealery, který volí vlastní prodejní techniku dle místních zvyklostí pro daný druh zboží (vlastní dealerská síť, direct mailing apod.). Nelze podceňovat geografickou rozlehlost Nového Zélandu a přímé obchodní náklady zástupce, zejména náklady distribuce zboží. Největšího obrátu dosahují zahraniční firmy s vlastní pobočkou na trhu.

Největší místní dovozci zastupují zpravidla významné světové firmy a výběr vhodného partnera u nově zaváděných výrobků je složitý. Největšího obrátu ve vývozu českého zboží na NZ tak dosahují malé dovozní firmy. Česká firma může ustanovit vlastního agenta či zástupce nebo ustanovit jako zástupce místní registrovanou firmu. Pro prodej strojního zařízení, strojírenských technologií a komponentů lze doporučit spolupráci s místními inženýrskými firmami (engineering consultants), neboť v tomto ohledu je nutná těsná spolupráce s investorem na bázi řešení konkrétních projektů.

I na Novém Zélandu zesiluje tlak konečných uživatelů na nákup zboží přímo z výrobních závodů. Řetězce supermarketů s potravinami a spotřebním zbožím (Woolworths apod.) a některé obchodní domy mají vlastní dovozní oddělení a uplatňují i vlastní značky (např. home brands, no name products) a přímé napojení na výrobu.

Řada českých vývozců využívá napojení australských firem na NZ trh a uzavírá zastupitelské smlouvy s australskými partnery i pro Nový Zéland. S ohledem na geografickou vzdálenost mezi NZ a Austrálií je třeba zvážit vhodnost tohoto řešení a vzít do úvahy zastupitelskou smlouvu přímo s novozélandským subjektem. Pro dostupný kontakt s novozélandskými dovozci bez nutnosti cestovat na NZ je možno využívat významné evropské výstavní akce, které zástupci z Nového Zélandu pravidelně navštěvují.

Seznamy dovozců/distributorů, prodejců mají k dispozici obchodní komory sídlící v nejdůležitějších novozélandských obchodních centrech, oborová sdružení, poradenské a marketingové firmy a konzultanti v oblasti průzkumu trhu. Jednoduchou základní orientaci poskytne i nahlédnutí do telefonního seznamu (Yellow Pages, internetová adresa www.yellowpages.co.nz).

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Zaměstnávání cizinců na NZ má poměrně přísná pravidla. Běžný bezvízový pobyt k pracovní činnosti neopravňuje. Při žádosti o povolení dlouhodobého pobytu a získání pracovního víza

bývá detailně posuzován přínos žadatele pro hospodářství Nového Zélandu. Současně je třeba prokázat, že v dané profesi není možno zajistit adekvátní náhradu z místního trhu práce.

Zaměstnávání místních sil v podnicích založených na Novém Zélandu s cizí majetkovou účastí, avšak podle novozélandského práva, je totožné s podmínkami zaměstnávání občanů NZ v místních firmách.

V současné době hledá vláda Nového Zélandu zahraniční pracovníky i odborníky z mnoha oborů. Podrobný seznam požadovaných profesí lze nalézt na webové adrese: <http://www.immigration.govt.nz/>.

8.3. Podmínky zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Právní formy společností určuje the Partnership Act 1908 a Companies Act 1993. Obchodní činnost upravuje Fair Trading Act 1986. Všechny společnosti musí být zapsány v podnikovém (obchodním) rejstříku (Registrar of Companies) a od daňového úřadu (Inland Revenue Department) dostávají přiděleno daňové registrační číslo, tzv. IRD number.

Na Novém Zélandu je využíváno několik forem podnikání:

- společnosti s omezeným ručením - Limited (Ltd.) - naprosto převažující forma podnikání,
- společnosti s ručením neomezeným,
- partnerství (partnership), příp. partnerství s omezeným ručením (limited partnership),
- podniky jednotlivce (individual proprietors),
- trusty (trusts),
- joint ventures.

Zahraniční společnosti mohou operovat na Novém Zélandu také formou vlastní filiálky zapsané v podnikovém (obchodním) rejstříku a s ustavenou oprávněnou osobou. Každá zahraniční společnost musí podle zákona o společnostech (Companies Act) předkládat výroční účetní zprávu podle praxe platné na Novém Zélandu. Účetní zpráva musí obsahovat veškerou činnost společnosti - tedy i v zemi původu nebo jiných zemích.

V případě investice nad částku 10 mil. NZD se vyžaduje ke zřízení firemní filiálky souhlas Overseas Investment Commission.

Zvláštním druhem činnosti je zástupce - agent. Pokud zahraniční firma ustanoví zástupce, jehož povinností je pouze získávat objednávky, zajišťovat sklad vzorků a poskytovat technickou pomoc novozélandským zákazníkům, nepovažuje se tato činnost za vykonávání obchodní činnosti novozélandským subjektem a činnost zástupce nepodléhá kontrole místních úřadů. Vzhledem k výše uvedeným podmínkám a objemu dodávek je pro české firmy praktičtější ustanovení agenta na komisi bázi.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití médií)

Z hlediska českých exportních firem mohou být pro podporu prodeje na novozélandském trhu využity následující druhy propagační činnosti:

- inzerce a publikování v denním a odborném tisku, což je se 42% podílem na inzertním trhu zároveň nejpoužívanější forma propagace na Novém Zélandu (New Zealand Herald, The Dominion, Evening Post, The Press, Sunday Star Times, Sunday News, National Business Review, The Independent + více než 2.000 specializovaných časopisů),
- účasti na specializovaných výstavách
- PR akce včetně sponzorování osobností
- odborné semináře a prezentace.

Prakticky žádný český podnik není z důvodu vysokých nákladů v poměru k relativně omezené velikosti trhu schopen v rámci běžných výdajů na propagaci uhradit náklady plnohodnotné propagační kampaně s využitím médií.

V rámci běžné akviziční činnosti doporučujeme věnovat velkou pozornost formální stránce používaných tištěných propagačních materiálů, výročních zpráv apod. včetně jazykové správnosti ověřené osobou s angličtinou jako mateřským jazykem. Stejně tak u stále více využívané prezentace prostřednictvím vlastní internetové stránky je třeba klást velký důraz na preciznost zpracování a pravidelnou aktualizaci uveřejňovaných údajů.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Novozélandské subjekty většinou vyžadují u obchodních smluv doložku, dle které se řídí smlouva novozélandským právem. Za kompromisní řešení je považováno ustanovení Mezinárodní arbitráže při Obchodní komoře v Paříži jako příslušné instituce k řešení sporu. Praktickým mimosoudním řešením je urovnání prostřednictvím odborné právní kanceláře, pracující v oblasti obchodního práva.

Na NZ neexistuje sdružení obchodních arbitrů nebo arbitrážní řízení při obchodních komorách, což zřejmě vyplývá z vysoké korektnosti a solidnosti obchodních vztahů. Novozélandští obchodní partneři jsou mezinárodně uznávaní jako velmi čestní obchodníci plnící své závazky.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Účast zahraničních subjektů na vládních zakázkách je v zásadě možná. Pro českého dodavatele je však přímá účast značně komplikovaná. Důležitým článkem v nabídkovém řízení je v tomto případě vlastní zastoupení, místní zástupce, pověřená inženýrská firma apod.

Nový Zéland, stejně jako Austrálie, dosud není signatářem mezinárodní dohody o veřejných zakázkách v rámci WTO (tzv. Agreement on Government Procurement). Výběrové řízení se řídí zásadou výhodnosti a při shodnosti nabídek se uplatňuje preference místního (popř.

australského) dodavatele, resp. podíl místní práce. Preference novozélandských (australských) subjektů vyplývá z dohody CER a Government Procurement Agreement.

Rozsah státních zakázek se po privatizaci hlavních státních podniků řízených ministerstvy počátkem 90. let značně snížil. Stále však existuje několik oblastí, kde má stát důležité slovo (zejm. v rozhlasovém a televizním vysílání, v oblasti výroby a rozvodu elektrické energie apod.) a bude záležet na politické vůli vlády NZ, kdy k další privatizaci a tím i dalšímu omezení příležitostí pro státní zakázky přistoupí.

Přehled veřejných zakázek je každý týden vydáván v publikaci nazvané New Zealand Government, Local Body and Commercial Tender, kterou vydává nakladatelství N.Z. Financial Press Ltd., Freepost 2519, P.O.Box 1881, Auckland, tel. +64 9 307 1287, fax: +64 9 373 3997.

Bližší informace ohledně tendrů na Novém Zélandu lze nalézt na webové stránce: www.tenders.net.nz

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Novozélandské ekonomické prostředí je determinováno následujícími faktory:

- geografická izolovanost od hlavních světových trhů,
- relativní omezenost vnitřního trhu,
- převážně anglofonní obyvatelstvo obohacené o multikulturní imigraci,
- historicky těsné obchodní vztahy s Velkou Británií a Austrálií,
- výrazný vliv zahraničního kapitálu,
- závislost na exportu zemědělské produkce.

Ekonomika je velmi otevřená a i novozélandské firmy jsou zvyklé na mezinárodní dimenzi a expanzi. Nový Zéland udržuje preference, které nejsou v rozporu s ekonomickými zájmy ČR. Na relativně omezeném novozélandském trhu však působí silná zahraniční konkurence z velké části nadnárodních firem (Austrálie, USA, Japonsko, Německo, Itálie) a v nižší cenové kategorii jsou velkou konkurencí výrobky asijské provenience (ČLR, Korejská republika, Tchajwan atd.). V řadě oborů se pak úspěšně rozvíjí místní výroba.

Politickým problémem výrazně se promítajícím do hospodářství jsou pak požadavky původního maorského obyvatelstva na vrácení pozemků a pozemkovou reformu.

8.7.1 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Obdobně jako Austrálie i Nový Zéland patří mezi země, které ochranu práv duševního vlastnictví pečlivě střeží a dodržují. Za ochranu práv duševního vlastnictví je na Novém Zélandě zodpovědný Intellectual Property Office of New Zealand. Podrobnější informace o této problematice lze nalézt na následující webové stránce:

www.iponz.govt.nz/pls/web/dbssiten.main

V srpnu 2013 po pětiletém legislativním procesu byl přijat nový patentový zákon (Patent Bill), a to poměrem hlasů 117:4. Přináší revoluční paragrafy, které ve své podstatě říkají, že počítačové programy nejsou považovány za vynálezy a v důsledku toho nemají nárok na právní ochranu formou patentů. Aby nový zákon vyhověl mezinárodní dohodě TRIPS, která uvádí, že patentovatelný musí být každý vynález v oblasti technologie, stanovuje, že software vynálezem není. Nová právní norma není retroaktivní a říká: *"Ochrana softwaru prostřednictvím patentování je neslučitelná s modelem open-source."* Předkladatelé uváděli, že ve vývoji softwaru není přítomen "tvořivý krok", neboť "nový" software neustále a kontinuálně staví na již existujícím softwaru.

K Sydney nejsou známy žádné případy, kdy by docházelo k porušování práv duševního vlastnictví ve vztahu k českým subjektům na Novém Zélandě.

8.8. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Platební styk v obchodních vztazích probíhá výhradně na úrovni podnikatelských subjektů. ZÚ nejsou známy případy soudně vymáhaných pohledávek. V obchodních kruzích je zvykem bezpodmínečně plnit všechny smluvní podmínky včetně plateb.

Nejpoužívanějším nástrojem platebního styku je bankovní akreditiv. Platební morálka je velmi dobrá.

8.9. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Na Novém Zélandu se konají odborné výstavy regionálního charakteru, jejichž seznam je na stánkách http://www.mzv.cz/sydney/cz/obchod_a_ekonomika/vystavy_a_veletrhy/novy_zeland/index.html . K významnějším pravidelným akcím patří:

NATIONAL AGRICULTURAL FIELDDAYS

- zemědělské stroje, vše pro zemědělství
- největší veletrh svého oboru na jižní polokouli /přes 100tis. návštěvníků/
- <http://www.fieldays.co.nz/>

EMEX

- strojírenská výstava, pouze pro odborníky
- 31.května– 2.června. 2016, Auckland
- www.emex.co.nz

BUILDNZ (dřívější název BUILDEX)

- stavebnictví se zaměřením na exteriéry a interiéry (komerční, průmyslové i rezidenční)
- koná se 1 x za dva roky,
- www.buildnz.com

NEW ZEALAND GIFT FAIRS

- spotřební zboží (pouze pro maloobchod)
- www.giftfairs.co.nz

FOODTECH PACKTECH

- balicí stroje, skladovací systémy, obaly, krabice
- <http://www.foodtechpacktech.co.nz>

9. Investiční klima

9.1. Podmínky pro vstup zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Nový Zéland je tradičním dovozcem kapitálu, který napomáhá internacionalizaci hospodářství a konkurenceschopnosti země. Zahraniční investice jsou monitorovány úřadem OIC (Overseas Investment Commission). Zahraniční subjekt (Overseas Person) musí obdržet souhlas k investici v následujících případech:

- a/ v případě soukromé osoby, kdy se jedná o osobu, která nemá trvalé bydliště v zemi,
b/ v případě společnosti registrované v zahraničí,
c/ v případě, že se jedná o společnost, jejíž kapitál je vlastněn z více než 25% zahraničním kapitálem.
- V případě investice vyšší než 10 mil. NZD.
- V případě, že se jedná o investice do
 - veřejného televizního nebo rozhlasového vysílání,
 - rybolovu v exkluzivní ekonomické zóně NZ (investice do rybolovu jsou omezeny hranicí 24,9% podílu),
 - národní letecké společnosti Air New Zealand (podíl zahraniční letecké společnosti omezen na 25%),
 - nákupu zemědělské půdy v rozsahu větším než 5 ha,
 - nákupu tzv. „citlivé půdy“ (tj. na ostrovech, na pobřeží moře nebo jezer, příp. přiléhající k chráněným oblastem, národním parkům a historicky významným místům) v rozsahu větším než 0,2 ha.

Výše uvedená omezení se nevztahují na cizince, kteří trvale žijí na Novém Zélandu, tzv. *permanent residents*.

Zahraniční investice upravuje zákon The Overseas Investment Regulations 1995, který komisi pro zahraniční investice umožňuje sledovat, zda investiční projekt je prováděn v souladu s komisí schváleným záměrem. Konkrétní investiční pobídky neexistují, za postačující pro investiční atraktivitu země se považuje stabilní ekonomické prostředí, vyspělá fungující infrastruktura a bezproblémová vymahatelnost práva. Nový Zéland se tradičně umísťuje v popředí celosvětových žebříčků konkurenceschopnosti a ekonomické svobody.

Nový Zéland má uzavřeny pouze dvě smlouvy o ochraně a podpoře investic, a to s ČLR a Hongkongem. Dohodu o obchodu a investicích má Nový Zéland uzavřenu s USA a Chile. Dohodu o vzájemné podpoře obchodu má uzavřenu se společenstvím ASEAN a dohodu o přátelství a spolupráci s EU. V jednání jsou dohody s několika dalšími zeměmi a společenstvími.

Další informace lze získat na webové adrese: www.sec-com.govt.nz

9.2. Přímé zahraniční investice (odvětvová a teritoriální struktura)

K 31.12.2013 celková suma přímých zahraničních investic byla 102,44 mld.NZD, z toho 64 mld. NZD pochází z Austrálie a 9,1 mld.NZD z USA. EU jako celek investovala na NZ 8,47mld.NZD. Na dalších místech je Velká Británie, Singapur, Japonsko a Nizozemí. Investoři se soustředí na nákup vládních dluhopisů, dále privátní sektor získává finanční injekce ze zámořských mateřských podniků a další investice přináší zahraniční banky.

9.3. České investice

Obchodně-ekonomickému úseku K Sydney nejsou v současné době známy žádné případy přímých českých investic na Novém Zélandu.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové programy

Nový Zéland je významným dovozcem kapitálu a vládní strategie podporuje získávání zahraničních investic. Všeobecně jsou vítány všechny investice, které rozšiřují konkurenci, podporují produktivitu práce a nižší ceny výrobků na trhu, zavádějí nové špičkové technologie nebo technickou kvalifikaci, přispívají pozitivně platební bilanci zvýšeným exportem, vytvářejí nové pracovní příležitosti a podporují hospodářský růst.

Podporu vstupu zahraničního kapitálu do země má v kompetenci státní agentura New Zealand Trade and Enterprise (www.nzte.govt.nz). Zahraničnímu kapitálu nejsou poskytovány zvláštní výhody. Jako hlavní výhody pro investice v zemi jsou zdůrazňovány politická a ekonomická stabilita, nízké náklady na podnikání a malé zásahy státu do ekonomiky. V případě investic do preferovaných oblastí jsou uplatňovány některé systémy podpory (vládní půjčky, bezplatné poradenství). V zásadě však zvláštní koncese pro místní i zahraniční kapitál byly odbourány. Zahraniční kapitál nemá žádné výhody v oblasti daní a odpisů základních prostředků a má stejné postavení jako kapitál místní.

Jako členská země OECD uznává Nový Zéland deklaraci OECD z roku 1975 o zahraničních investicích a nadnárodních společnostech a rovněž uznává kód OECD v oblasti liberalizace pohybu kapitálu a ostatních neviditelných transakcí.

K nejperspektivnějším odvětvím pro investice patří všechna exportně orientovaná průmyslová odvětví, zejména pak:

- tzv. čisté technologie
- potravinářský průmysl,
- informační a komunikační technologie,
- fondy,
- infrastruktura,
- přírodní vědy,
- naftářský a petrolejářský průmysl,

- dřevařský průmysl

9.5. Rizika investování v teritoriu

Otázka zahraničních investic a vlastnictví novozélandských podniků zahraničním kapitálem je citlivá a je předmětem veřejné diskuse. Spotřebitelsky je upřednostňováno zboží nejen místního původu, ale i původem od místních firem vlastněných většinově novozélandskými subjekty. Vzhledem k obecně vysoké serióznosti novozélandských podnikatelů a dobré vymahatelnosti práva však nehrozí na NZ v podstatě žádná významná rizika pro investování.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

10.1. Významné události a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Novozélandská ekonomika podle květnové předpovědi OECD poroste o 3,5% v letošním roce a o 3,3% v roce následujícím. Míra nezaměstnanosti má letos zůstat na úrovni 5,6%

Podle vládní předvolební ekonomické a fiskální zprávy (parlamentní volby se na Novém Zélandu konaly 20.9.2014) má být přibližně 3,8% reálný růst HDP založen na stavebnictví (obnova města Christchurch a rostoucí poptávka po nemovitostech v Aucklandu), rostoucích investicích soukromé sféry a vyšší spotřebě domácností (nárůst imigrace a mezd v průměru o 4,6% ročně v následujících čtyřech letech).

Obrat zahraničního obchodu by se měl mírně snížit a stabilizovat během příštího roku v důsledku poklesu cen vývozních komodit jako jsou mléčné výrobky a dřevo. Silný novozélandský dolar by měl oslabit vzhledem k lepším ekonomickým předpovědím obchodních partnerů, vyšším úrokovým mírám i nižším světovým cenám vývozních komodit. Deficit běžného účtu platební bilance by se měl z letošních červnových 2,6% zvýšit do března 2015 na 4,8% kvůli předpokládanému poklesu vývozu.

Tempo růstu novozélandského hospodářství bude do značné míry závislé na vývoji globální ekonomiky. Pro novozélandskou ekonomiku bude důležitý vývoj v asijských odbytích. Vliv na ekonomiku mají i klimatické podmínky vzhledem k zemědělskému charakteru země a jeho vývozu. Hlavním nebezpečím pro nejbližší budoucnost pro Nový Zéland je situace v platební bilanci a nízké ceny exportních komodit.

V únoru 2014 se sešli premiéři Austrálie a Nového Zélandu na společném zasedání vlád. Australský premiér Abbott pozval J. Keye na summit G20 v listopadu 2014 v Brisbane.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Důležitým trendem je stárnutí populace a prodlužování délky života. V roce 2025 by měl NZ dosáhnout pět milionové populace. V roce 2011 byla věková struktura následující: 0-14 let 20%, 15-64 let 66% a 65+ 14%, v roce 2061 by měla vypadat takto: 0-14let 16%, 15-64 let 58% a 65+ 26%. Dalším rysem populace věkové kategorie 15-39 je výrazný postupný úbytek „evropského“ etnika na úkor maorského, asijského a pacifického. V letech 2010-12 polovina narozených dětí pocházela zatím z minoritních etnik.

V oblasti zahraničně politické lze očekávat další snahy Nového Zélandu o upevnění vztahů se zeměmi ASEAN a Transpacifického partnerství i dalšími regionálními mocnostmi. Zóna volného obchodu mezi Novým Zélandem, Austrálií a zeměmi ASEAN má být plně implementována do konce r. 2015. Lze očekávat úsilí o aktivizaci vztahů s USA a uzavření dohody o volném obchodu. Většina sektorů obchodu mezi USA a NZ je již liberalizována, dohoda by ale měla velký symbolický význam.

Nový Zéland po vzoru Austrálie zvažuje zavedení nového povinného obalu na cigarety.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Novozélandský hospodářský růst v letech 2014 a 2015 se odhaduje na 2,7% a 3,6 %, nezaměstnanost má klesnout na úroveň 5,6 % a snižovat se má rovněž i zadlužování země.

Největší nárůst výkonu se v následujících letech předpokládá ve stavebnictví a u oborů s vyšší mírou přidané hodnoty jako jsou telekomunikace, výroba a distribuce elektrické energie, plynu a vody, finanční služby a pojišťovnictví, dále v oboru lesnictví a těžbě dřeva, zpracovatelském průmyslu a zpracování neželezných kovů. V poslední době se jako perspektivní nové obory jeví bio a nanotechnologie a informační technika.

Plně nevyužity stále zůstávají možnosti dodávek průmyslových strojů pro zemědělství a průmysl (zejména potravinářský, dále pak i oděvní, textilní, obuvnický, strojírenský apod.). Možnosti existují pro dodávky malých dopravních letadel a systémů lehké kolejové dopravy. Určitou šanci by mohly mít také dodávky pro novozélandskou armádu, např. v oblasti telekomunikační techniky, nákladních automobilů s úpravami pro vojenské využití a také cvičné letecké přístroje.

Přílohy

1. Statistické přehledy

Veškeré statistické přehledy lze nalézt na internetové adrese novozélandského statistického úřadu
- Statistics New Zealand: www.stats.govt.nz

2. Kontakty pro obchod

Czech – New Zealand Business Association
Michal Kadlec – výkonný ředitel
PO Box 35085, Auckland 0753
Tel. +64 9 476 7789
m.kadlec@businexnz.com, info@cnzba.co.nz

NZ Ministry of Economic Development
33 Bowen Street
PO Box 1473, Wellington
tel. +64 4 472 0030, fax +64 4 473 4638
www.med.govt.nz

Auckland Chamber of Commerce
Level 3, 100 Mayoral Drive
PO Box 47, Auckland
tel. +64 9 309 6100, fax +64 9 309 0081
<http://www.aucklandchamber.co.nz/>

Wellington Regional Chamber of Commerce
Level 9, 109 Featherston Street
PO Box 1590, Wellington
tel. +64 4 914 6500, fax +64 4 914 6524
www.wgtn-chamber.co.nz

Export New Zealand
Level 1, 12-26 Swanson Street
PO Box 5099 Auckland
tel. +64 9 309 9030
fax: +64 9 309 9031
www.exportnewzealand.org.nz

Positively Wellington Business
Level 9, 342 Lambton Quay
PO Box 10-347, Wellington
tel. +64 4 494 2555
fax: +64 4 494 2569

www.positivelywellingtonbusiness.co.nz

Canterbury Employers' Chamber of Commerce
57 Kilmore Street
PO Box 359, Christchurch
tel. +64 3 366 5096, fax +64 3 379 5454
www.cecc.org.nz

3. Legislativa

www.legislation.govt.nz
www.nz-lawsoc.org.nz

- New Zealand Legislation
- New Zealand Law Society

4. Internetové zdroje informací

www.nz.com
www.govt.nz
www.stats.govt.nz
www.treasury.govt.nz
www.nzte.govt.nz

www.enzed.com
www.newzealand.com
www.yellowpages.co.nz

- On-line průvodce po důležitých internetových adresách
- New Zealand Government
- Statistics New Zealand
- Ministerstvo financí NZ
- Agentura na podporu zahraničního obchodu New Zealand Trade and Enterprise
- Informace o historii, kultuře, obchodu, cestování NZ
- Turistické informace o NZ, odkazy na další užitečné adresy
- Zlaté stránky Telecomu Nový Zéland